

Naš tednik

kulturno - politično glasilo

Koroška

svetovnih in domačih dogodkov

LETO XI./STEVILKA 18

CELOVEC, DNE. 6. MAJA 1959

CENA 1.50 ŠILINGA

Volilcem in volilkam!

Na zboru krajevnih zaupnikov Narodnega sveta koroških Slovencev dne 28. aprila 1959 je bila odobrena naslednja objava:

Dne 10. maja volimo novi državni zbor, vrhovno zakonodajno oblast v Avstriji. Državni poslanci odločujejo v parlamentu o kulturni, socialni in gospodarski bodočnosti tudi naše ožje domovine.

Dolžnost vseh državljanov je, da se volitvam nikakor ne odtegnejo!

Narodni svet koroških Slovencev se je trudil za to, da bi slovenskim volilcem mogel za 10. maj priporočiti ono stranko v parlamentu, ki bi imela največ razumevanja za ustavno zajamčene narodno-kulturne pravice naše manjšine. Z obžalovanjem ugotavlja, da tega razumevanja ni našel pri nobeni obeh velikih strank. Sicer pa je Bog tisti, ki odloča o usodi narodov.

Preostajajo verski, socialni in gospodarski vidiki naše odločitve pri volitvah:

■ Avstrijska ljudska stranka zagovarja osebno svobodo in zasebno lastnino. Glede razmerja med državo in Cerkvijo (vprašanje konkordata), enakopravnosti zasebnega, versko usmerjenega šolstva in državne veljavnosti cerkvenega zakona (ženitve) je večina poslancev te stranke na Cerkvi naklonjenem stališču. Njena kulturna, socialna in gospodarska politika skuša izravnati preočitne premoženjske razlike med stanovi in si prizadeva za odpravo prevelikih ostrin v gospodarski tekmi poedincev in skupin. V posebnem se stranka trudi za uzakonjenje osnovnih pravic kmetijstva.

■ Avstrijska socialistična stranka zastopa načelo, država bodi po svoji socialni in davčni politiki v čim širšem obsegu socialni skrbnik državljanov in naj postane lastnik osnovnih proizvodnih dobrin narodnega gospodarstva. V socialistični državi sta osebna in gospodarska svoboda zapostavljeni.

VOLILCI IN VOLILKE!

Naše narodno kulturne pravice ostanejo prej ko slej glavni cilj našega skupnega prizadevanja. Ne smemo in nečemo pa prezreti dejstva, da so sedanje državnozbornske volitve predvsem dalekosežnega pomena v verskem, socialnem in gospodarskem pogledu. V tem smislu se tudi glasi letošnje pastirsko pismo našega škofa, ki pravi: »Vsak katoličan je v svoji vesti dolžan, dati svoje zaupanje samo tistim, ki z dejanji dokazujejo, da bodo varovali pravice katoličanov in Cerkve.«

Isto navodilo pa velja za nas tudi iz gospodarskih in socialnih razlogov. Zato volimo po naši vesti in politični zrelosti!

Narodni svet koroških Slovencev.

Churchill se vrača v politiko

Senzacijo je izzvala v Londonu in po prestolnicah na tej in oni strani oceana vest, da je minuli ponedeljek nenadoma odletel v Ameriko na obisk k predsedniku Eisenhowerju 83-letni bivši angleški ministrski predsednik Winston Churchill, mož, ki se je zoperstavil Hitlerju in zmagal samo zato, da je potem videl, kako so zaradi lahkovernosti ameriške politike do Stalinovih obljub sadovi zmage šli v znatni meri v prid Sovjetski zvezi, ki je pograbila pol Evrope in ondaj uvedla komunistično strahovlado. Churchill se je že pred leti umaknil iz političnega življenja, vendar uživa med Angleži, pa tudi po vsem svetu še vedno velik ugled, zato so ga po vrsti vsi njegovi nasledniki v Downing Street (sedež britanske vlade v Londonu) hodili vpraševati za nasvet, kadar niso več vedeli kaj in kako.

Namen sedanjega Churchillovega potovanja je menda ta, da pregovori ameriškega državnega predsednika k spremembi zunanje politike Združenih držav. Po sestanku zapadnih zunanjih ministrov v Parizu (glej »Politični teden« na 2. strani) se je politika washingtonske vlade precej obrnila v prid nemško-francoske teze o trdnem nastopu proti Sovjetski zvezi. Velika Britanija bi pa želela bolj elastično politiko, ki bi naj vodila do ustvaritve razorožene cone v Evropi.

Churchill ima na Eisenhowerja velik vpliv, kajti med vojno je sedanji ameriški državni predsednik kot vrhovni poveljnik zavezniških vojakov imel svoj glavni stan v Angliji in iz večletnih pogostih stikov med obema možema se je razvilo medsebojno spoštovanje in prijateljstvo. Je pa izven dvoma, da je bil poklicni politik Churchill mnogo bolj dalekoviden kot tedaj poklicni vojak Eisenhower, ki je šele po vojni presedlal v politiko. Takrat Churchill ni mogel prepričati Eisenhowerja in drugih ameriških generalov o potrebnosti anglo-ameriškega vdora na Balkan ter za-

sedbi Berlina pred sovjetskimi četami. Ali bo imel sedaj kaj več uspeha, je drugo vprašanje. Položaj je brez dvoma precej napet, kajti Churchill se je odpravil na naporno potovanje preko velike luže kljub izrečenemu odsvetovanju zdravnikov.

Po drugi strani pa je slišati glasove, da sedanje angleško prizadevanje za mednarodno pomirjenje ni tako nesebično, vsaj sodeč po vesteh, ki prihajajo iz Kaira. Tam je poluradno glasilo Nasserjeve vlade »El Gomhuria« objavilo vest, da je bajje sedanji britanski ministrski predsednik Mc Millan ob priliki svojega nedavnega obiska v Moskvi sklenil s Hruščevom tajno pogodbo, po kateri se je Velika Britanija zavezala, da bo zapadne zavezniške pripravila do tega, da pristanejo na razoroženo cono v Evropi. Sovjetska zveza pa bo pri svojem »prijatelju« Kassemu v Iraku vplivala, da ne bo podprl petro-

lejskih vrelcev, ki jih sedaj izkorišča družba British Petroleum Co. Ta je prav pred nekaj dnevi objavila svojo letno bilanco, iz katere izhaja, da je iz njenih po vsem svetu raztresenih vrelcev prav v Iraku na črpala največ petroleja. Če je ta vest resnična, bi ob uresničitvi demilitarizirane cone v Evropi dosegla Velika Britanija dva cilja: ohranila bi vrelce bogastva na Bližnjem vzhodu, v Evropi bi pa preprečila atomsko oborožitev Zapadne Nemčije, kar bi Nemcem zaprlo pot med prve velesile sveta.

Nehru v škripcih

Dalai lama, svetni in verski poglavar Tibetancev, se je po svojem prihodu v letoviški kraj Mussorie v Himalajskem pogorju, kjer mu je indijska vlada pripravila njegovemu stanu dostojno bivališče, sestal z indijskim ministrskim predsednikom Nehrujem. Kaj sta govorila, ni bilo objavljeno, vendar je za sedaj vsaj pojasnjeno vprašanje ali je Dalai lama svobodno prišel v Indijo, kajti kitajska komunistična vlada v Pekingju je trdila, da so ga uporniki ugrabili ter ga odvedli s seboj.

Dalai lama je najprej sam v javni poslanici zelo dostojanstveno, odločno zavrnil kitajske trditve ter potrdil, da so kitajske zasedbene oblasti v Tibetu prelomile vse dogovore, ukinile avtonomijo dežele, in začele ondaj uvajati komunizem, na širnih planjavah tibetanske visoke ravnice, ki jo imenujejo »streho sveta«, pa naseljevati Kitajce. Kitajski okupatorji so tudi zatirali versko življenje Tibetancev, ki časte indijskega filozofa Budho kot boga in vidijo v vsakokratnem Dalai lami njegovo nanovo učlovečeno podobo. Zato je torej Dalai lama zanje bog — in kralj obenem.

Beg Dalai lame je zategadelj hud udarec za Kitajce, kajti po deželah Daljnega vzhoda, v Indiji, Pakistanu in Burmi je nad pol milijarde budhistov.

V zadnjih tednih so kitajske čete v Tibetu brezobzirno v krvi in ognju zadušile upor po ravnini in v mestih, v goratih predelih pa boji še divjajo naprej, posebno ker se pripadniki bojevitiga plemena Khamba nočejo podvreči.

V indijskem parlamentu je Nehru izjavil, da je Indija dala doslej že 9000 tibetanskim beguncem azil, nove pa še pričakujejo. Kitajska vlada prek radia in časopisja ostro napada Indijo, češ da daje potuho upornikom, ki so — se razume — »agenti reakcije in imperializma«.

Nehru je v neprijetnem položaju, ker Tibetancem azila in pomoči ne more odreči, po drugi strani bi pa želel ohraniti »dobre« stike z mogočnim in do zob oboroženim kitajskim sosedom.

Kaj je treba vedeti o volitvah

V razliko od dosedanjih volitev velja topot uradni volilni listek ali glasovnica. Vsak volilec jo dobi pri volilni komisiji preden se poda v volilno celico.

Na volilnem listku so navedene stranke, oz. kandidatne liste, ki so bile sprejete in potrjene s strani volilne oblasti, ter označene s številkami. Te liste so naslednje:

Štev. 1 OeVP — Avstrijska ljudska stranka (Oesterreichische Volkspartei).

2 SPOe — Socialistična stranka Avstrije (Sozialistische Partei Oesterreichs).

3 FPOe — Svobodnjaška stranka

Avstrije (Freiheitliche Partei Oesterreichs).

4 KLS — Komunisti in levi socialisti (Kommunisten und Linksozialisten).

5 BDS — Zveza demokratičnih socialistov (Bund demokratischer Sozialisten).

Poleg vsake številke je še krog. Volite veljavno tako, da prekrizate krog tiste stranke (oz. liste), kateri hočete dati svoj glas. Če ste se pa zmotili, lahko pri komisiji zahtevate nov volilni listek. Vsak drug način volitve je neveljaven in tako oddani glasovi ne štejejo. Zato dobro pazite!

Izvršite vsi svojo državljansko dolžnost.

ZA BIRMO

Najbolje kupite ure, nakit in drugo pri urarskem mojstru

Gottfried Anrather

Klagenfurt, Paulitschgasse 9

Popravila takoj in solidne cene.

Sprejemni izpiti

na Državni realni gimnaziji za Slovence bodo v ponedeljek, dne 13. julija 1959, to je prvi dan velikih počitnic.

Za prvi razred lahko prijavite fante in dekleta, ki so uspešno dokončali prva štiri leta šolske obveznosti. Prijava je možna pismeno na naslov: Direktion des Bundesrealgymnasiums für Slowenen in Klagenfurt, Lerchenfeldgasse 22 ali pa ustno v pisarni šole, drugo nadstropje, soba 65. Pismo prijavo je treba kolkovati s kolekom 6 š. Tej prijavi je treba dodati rojstni list otroka in dokaz o avstrijskem državljanstvu. Vodstvo dosedanje šole pa naprosite, da pošlje popis učenca direktno na ravnateljstvo Državne realne gimnazije za Slovence.

Vprašanje vstopa v višji razred pa je možno rešiti le ustno v pisarni.

Dne 13. julija pa mora vsak učenec pred izpitom oddati svoje zadnje spričevalo, katero bo dobil 11. julija 1959.

Prijave naj bodo izvršene do 1. julija 1959.

Ravnateljstvo

Državne realne gimnazije za Slovence

- K R A T K E V E S T I -

Z zakrivljenimi turškimi sabljami sta dva evnuha, ki varujeta priležnice Imana (vladarja) iz Jemena, ranila dva radovedna novinarja v kraju Grottaferrata pri Rimu, ko sta se oba neprevidna peresarja preveč približala ograji vile, v kateri je nastanjenih 26 »žen« tega arabskega mogotnika. Nahaja se v Rimu na zdravljenju. Muči ga skrnina, a kljub temu se priletni možakar ne mara ločiti od svojih mladih družic.

Domov se je vrnil k svoji ženi po 100 dneh potovanja princ Filip Edinburški, ki je obiskal angleške kolonije in prijateljske države po svetu. Na letališču v Londonu ga je sprejela žena-kraljica Elizabeta II.

Prenovljeno stolnico sv. Ruperta v Solnogradu je v okviru 6-dnevnih slovesnosti znova posvetil nadškof dr. Rohrercher. Ob tej priložnosti je sv. oče Pij XXIII. pisal solnograškemu škofu lastnoročno pismo s čestitkami za uspešno dovršitev obnovitvenih del, ki jih je omogočila požrtvovalnost ljudstva. V imenu avstrijske vlade je prosvetni minister dr. Drimmel v svojem slavnostnem govoru poudaril, da je bila solnograška stolnica središče avstrijske kulture ter da povezuje preteklost s sedanjo-stjo.

Nov potres je stresel tla na Koroškem v soboto dne 2. maja. Med Celovcem in St. Vidom ob Glini so bili sunki posebno močni. Zopet so žvenketale šipe, se tresle omare in majale postelje, iz notranjosti zemlje pa je bilo ponekod slišati zamolklo bobnenje.

Najstarejša Turkinja je praznovala minuli teden svoj 146. rojstni dan. Ker takrat v Turčiji še niso vodili rojstnih knjig ne pri cerkveni in ne pri posvetni oblasti, moramo pač verjeti njenemu spominu. Sicer pa ženske nikdar ne trdijo, da so starejše kot v resnici, prej obratno. Njen recept za dolgo življenje: Nikdar ni pila same vode, ampak jo je vedno mešala z jogurtom.

Letalski promet na celovškem letališču se je začel prav na 1. maj, ko je pristalo v Annabichlu potniško letalo iz Rotterdama na Holandskem, namenjeno v Atene v Grčiji. V naslednjih dneh bodo prispela prva letala z letoviščarji. Skupno bo v mesecu maju pristalo v Celovcu 18 letal. Kot smo že poročali, omogoča novozgrajena betonska pristajalna steza pristanek tudi velikih modernih potniških letal in s tem je bil Celovec vsaj poleti vključen v mednarodni letalski promet.

Politični teden

Po svetu . . .

Na obeh straneh fronte utrjene, vendar . . .

Kot smo že v prejšnji številki poročali, se zapadni in vzhodni tabor pripravljata na predkonferenca za glavni spopad, ki se bo prihodnji teden začel za zeleno mizo ob zelenem Lemanskem jezeru v nevtralnici Švici, kjer se sestanejo zunanji ministri vzhodnih in zapadnih velesil, da razpravljajo o Berlinu, o sklenitvi miru z Nemčijo in ureditvi političnega in vojaškega ravnotežja v Evropi.

Na Vzhodu: Vse gre naglo in gladko

Konferenca zunanjih ministrov komunističnega bloka pod vodstvom Sovjetske zveze, je v Varšavi potekla gladko in bila predčasno, to je že tretji dan zaključena, ker so predstavniki satelitov Poljske, Vzhodne Nemčije, Madžarske, Romunije, Bolgarije in Albanije kaj kmalu »sporazumeli« o vseh točkah, ki jih je »predlagala« Sovjetska zveza. Tudi kitajski zunanji minister je prikimal, kajti za sedaj ima v Evropi glavno besedo Sovjetska zveza in Kitajska mora gledati, da si ohrani Moskvo pri dobri volji; je pač še vedno gospodarsko odvisna od sovjetskih dobav za izvršitev svojih ambicioznih načrtov za industrializacijo. Sicer pa ima sedaj dovolj lastnih skrbi v Tibetu. Zaključeno poročilo v Varšavi govori o slogi na vseh področjih, ne pove pa v koliko je ta sloga prostovoljna.

Tudi na Zapadu hiter sporazum, toda ne glede vsega

Zunanji ministri zapadnih velesil, to je Združenih držav, Velike Britanije, Francije in Zapadne Nemčije so se pa isti čas posvetovali v Parizu. Bil je to »debut« ali prvi nastop novega ameriškega zunanjega ministra Christiana Herterja. Po treh dneh posvetovanj je tudi med zapadnimi zavezniki bila dosežena edinost glede skupnega nastopa v Ženevi, kot pravi zaključno poročilo. Se razume, da podrobnosti tega sporazuma niso bile objavljene, kajti oba tabora, tako vzhodni kot zapadni, si hočeta ohraniti proste roke za pogajanja. Ako bi bila že sedaj zavzela nepopustljiva stališča, potem konferenca v Ženevi sploh ne bi imela nobenega smisla več.

»Darilni paket« Zapada za Ženevo

Iz poučenih diplomatskih krogov pa prihajajo vesti, da sloga med zapadnimi zavezniki ni tako trdna, kot na Vzhodu, kjer temelji na načelu, da eden (Moskva) poveljuje in vsi drugi pa poslušajo. Na Zapadu pač vsak varuje najprej lastne interese, potem šele skupne.

V Parizu je bilo sklenjeno, da bodo zapadni zunanji ministri v Ženevi predložili Vzhodu zaokrožen paket predlogov o posameznih vprašanjih, tako da bi njih ureditev tvorila zaključeno celoto. To je tudi potrebno, kajti vsa politična in vojaška vprašanja v Evropi so povezana med seboj. V glavnem je prodrlo francosko-nemško stališče, da je treba proti Sovjetski zvezi biti trden. Tako je bila jasno izražena volja, da zapadne sile v nobenem primeru ne bodo zapustile Berlina, čeprav so pripravljene urediti to zelo zamotano vprašanje s kako novo pogodbo. Nedavni poleti ameriških letal v Berlin, ne oziraje se na sovjetske predpise, ki so omejevali višino, v kateri bi naj letala ameriška letala, so bili sicer ustavljeni, ker je bila z dosedanjimi poleti itak zadosti pokazana volja Amerike, da si ne pusti predpisovati višine poletov po Sovjetih. Po drugi strani pa je ameriško vojno ministrstvo izdalo poveljniku ameriških čet v Nemčiji jasna navodila za primer, da bi prišlo do oboroženega spopada zaradi Berlina.

Izgleda, da je novi ameriški zunanji minister imel bolj pazljiva ušesa za francoske in zapadnonemške argumente, kot pa za angleške. Se razume, da Francozi, posebno pa zapadni Nemci le neradi slišijo o demilitarizirani coni v srednji Evropi, ker bi to Zapadni Nemčiji vzelo sleherno vlogo vojaške sile v mednarodni politiki, Francija bi pa po izločitvi Atlantskega pakta postala vojaška »predstraža« Zapada, kar pa Francozom ni všeč.

Zato so v Londonu sprejeli pariške sklepe z mnogo manjšim veseljem kot v Bonnu in Parizu. Vendar so vrata za pogajanja odprta, posebno, ker zapadni zavezni-

ki ne vztrajajo več na svobodnih volitvah v obeh Nemčijah in pod mednarodno kontrolo, kar bi naj bila prva stopnja nemške združitve in pogoj za sleherna nadaljnja pogajanja. Namesto tega je Zapad pripravljen zadovoljiti se z dvema komisijama. Prva bi naj bila sestavljena iz predstavnikov Zapadne in Vzhodne Nemčije ter bi naj pripravila obema ustrezajoč skupni volilni zakon, druga bi pa bila sestavljena iz predstavnikov velesil ter bi se naj pečala s vprašanji razorožitve in ustvaritvi demilitarizirane cone v Evropi, po možnosti od Atlantskega oceana do Urala. Kadar v mednarodni politiki kakega vprašanja ni moč rešiti, ga pač dajo v »reševanje« kaki komisiji.

Fronte za Ženevo so precej jasne, toda prav nič ni izključeno, da se sedanja »politijska vojna« ne spremeni v Ženevi v premično vojno, kajti iz pičlih in redkobesednih uradnih komunikacij na obeh straneh je videti, da obe strani hranita glavna presenečenja — za glavno predstavo.

. . . in pri nas v Avstriji

Volilna borba gre proti višku

Veliki dan volitev se z naglimi koraki približuje in minuli teden je ves stal v znamenju poostrene volilne borbe.

Polemika med obema strankama, ki sta doslej v glavnem složno, kljub raznim prepričanjem od časa do časa, vladali Avstrijo dobrih 13 let, postaja vedno bolj žolčna, posebno pri nas na deželni ravni. Razprava o južni meji na Karavankah ni poglela, kajti časopisje obeh koalicijskih strank ni nehalo pogrevati te 40 let stare zadeve in klicati mrtve za priče ali pa celo pred strankarski sodni stol. Se razume, da so v tej tekmi oboje končno prekosili »svobodneži« rjavo nacističnega vonja, ki so enostavno zaključili, da južno Koroško še vedno ograjata — obe koalicijski stranki, oni edini pa jo seveda branijo?

Glavni argument OeVP minuli teden je bil, da je treba državnemu predsedniku, ki je prišel na ta položaj kot kandidat socialistov, postaviti ob strani zveznega kanclerja iz vrst OeVP.

Notranje težave velikih strank

Obe stranki imata precej notranjih težav, kajti razne nezadovoljne skupine kažejo znake nediscipline. Posebno velike preglavice dela pri tem socialistom njihov nekdanji steber v Delavski zbornici, ki so ga pa sami spodnesli, bivši predsednik Paul Truppe. Po programu spominja ta mož na nelepe čase avstromarksizma, vendar izgleda, da njegove udarne besede med delavci vlečejo. To se je posebno pokazalo pri proslavah 1. maja, ko sta obe skupini socialistov, to je uradna stranka in izključeni Truppe, vsaka zase praznovali — praznik delavske enotnosti. »Uradni« so se zbrali v deželni dvorci, Truppejevi »odpadniki« pa na Geyerschüttu. Proslava »uradnih« je bila seveda zelo štrumna, saj si videl na delu razne uradne reditelje, ki so po poklicu uradniki po milosti stranke in imajo zategadelj vse razloge za tako izvenuradno vnemo. Pač pa je bilo število »korakajočih« bolj pičlo, vsaj po policijskem štetju, nad čemer se zelo hujuje socialistično glasilo »Neue

Zeit«. Število Truppejevih poslušalcev pa je bilo »nepričakovano veliko«, kot pravi celovška »Kleine Zeitung«. Med drugim je Truppe zahteval, da je treba omejiti plače socialističnim visokim funkcionarjem, ki baje pridejo celo do 30.000 šilingov mesečno. Da pa on sam, ki je pred 13. leti bil skromen zidar, sedaj uživa še kar toliko pokojnino pri 45. letu starosti, a še ni zadovoljen, je seveda »pozabil« povedati.

Vsekakor pojav Truppe kaže, da vlada med samimi socialističnimi delavci nevolja proti gotovim metodam stranke precejšnja.

Bridko se je Truppe tudi pritoževal, da uradni socialisti izvajajo »teror« nad njegovimi pristaši z namenom, da bi onemogočili njegovo listo pri volitvah. Vložil je celo pritožbo pri pristojni oblasti. Ne brez prizvoka škodoželjnosti je namreč časopisje socialistom nasprotnih strank poročalo v zadnjih dneh, kako so prihajali funkcionarji sindikatov z avtomobili na stavbišča ter poskušali pregovoriti Truppejeve pristaše, da umaknejo podpis z liste volilnih predlagateljev. Ako teh namreč ne bi bilo več dovolj, to je 200, potem propade Truppejeva kandidatura — že pred volitvami. V naši demokraciji je marsikaj mogoče, to se je še bolj pokazalo lani v jeseni, ko je šlo za »svobodne« odjave od slovenskega pouka.

Za kaj se borijo komunisti

Za slovenske glasove se pa posebno potegujejo komunisti, ki se v ta namen poslužujejo celo letakov v slovenščini. Pravijo, da so oni edini, ki se borijo za pravice Slovencev in da so za izvršitev člena 7. Sklicujejo se na govore svojih poslancev v državnem zboru. Toda lepih besed smo vajeni, pa naj pridejo od koder koli, kajti ni cenejše robe v politiki, kot so besede in pozabiti jih znajo politiki prav tako hitro kot dati.

Kaj drugega, kot lepih besed v času pred volitvami pa tudi komunisti niso imeli za Slovence. Da bi zanje kaj storili, pa že celo ne, čeprav so zato imeli več kot dovolj priložnosti. Sicer pa v svojem letaku ne hote izblebetajo, zakaj so pred kratkim v parlamentu govorili za Slovence: Potrebujemo še samo nekaj 100 glasov za še en mandat več. In te bi jim naj dali slovenski kmetje. Najbrž zato, da bodo potem pomagali še naprej in bolj uspešno ovirati sprejem zakona o kmetijstvu, proti kateremu so vedno bili. Cene kmetijskih pridelkov bi naj ostale še naprej nizke, da bi lahko komunisti po mestih in industrijskih neseljih ceneje, to je bolje živeli na račun kmetovih žuljev.

Slovenec - jezuit vzhodnega obreda prvič govori na vatikanskem radiu

V nedeljo dne 19. aprila je bil v cerkvi Ruskega papeškega zavoda v Rimu posvečen za mašnika p. Silvij Eiletz iz jezuitskega reda. Svojo prvo sveto daritev pa je opravil naslednji dan na grobu sv. Cirila v baziliki sv. Klementa v Večnem mestu. Isti večer pa je spregovoril v oddaji vatikanskega radija, namenjeni za Južno Ameriko, kajti v Argentini živijo njegovi starši in bratje. Novomašnik je začel najprej nagovor v španščini, nato pa je dodal staršem še pozdrave v slovenščini, ki jih je španski napovedovalec takoj prevedel v španščino. Ob zaključku oddaje je p. Eiletz podelil še novomašniški blagoslov v staroslovanskem jeziku, v katerem ob odsluži bral sv. mašo in druge obrede. Je to prvič, da je preko vatikanskega radija govoril jezuit vzhodnega obreda in usoda je hotela, da je bil prav Slovenec.

SLOVENC

doma in po svetu

V ameriški vojaški šoli uče - slovenščino

Pred krakim je v uredništvo »Ameriške domovine« slovenskega dnevnika, ki izhaja v Clevelandu (USA) stopil mlad zamorec v vojaški suknji in na veliko presenečenje vseh spregovoril v kar gladki slovenščini. Ko ga je urednik vprašal, kje se je naučil slovensko, mu je smeje odgovoril, da — pri vojaki.

In bilo je res, kajti ameriško vojno ministrstvo vzdržuje posebno šolo, v kateri se vsako leto določeno število ameriških vojakov mora naučiti vsaj enega izmed tistih tujih jezikov, katerih znanje ameriški vojaški krogi smatrajo za potrebno. Ta šola je v mestu Monterey in tudi letos se na njej pet mladih ameriških vojakov uči slovenščino. Tam imajo na razpolago tudi list Ameriške domovine in marsikdo po končani šoli postane njegov naročnik. Tako eden izmed takih naročnikov piše listu, da je potem, ko »je zapustil vojaško šolo za jezike, užil dosti veselja v razgovoru s Slovenci v Ameriki in v Evropi, čeprav še ni imel sreče, da bi obiskal samo Slovenijo.« Omenjeni list k temu dopisu razlaga, zakaj se ameriški vojaki uče slovensko: »Naša domovina Slovenija leži v važnem kotu Evrope, preko nje vodijo pota v Italijo in iz Italije v Podonavje, na Balkan in proti Dunaju.«

Argentinski državni predsednik čestita slovenskemu pevskemu zboru

Dne 11. aprila je slovenski pevski zbor »Gallus« priredil koncert v mestu Concepcion v Urugvaju, kjer so bile velike slovesnosti v proslavo 100-letnice ustanovitve župnije Brezmadežnega spočetja. Ob tej priložnosti so prenesli v kriptu tamošnje bazilike tudi posmrtno ostanke generala Urquize, prvega državnega predsednika republike Argentine. Slovesnosti se je udeležil sam sedanji državni predsednik dr. Arturo Frondizi, vrsta najvišjih državnih dostojanstvenikov in dva škofa.

Koncert slovenskega pevskega zbora »Gallus« je tvoril zaključek slovesnosti in na programu so bile cerkvene kompozicije največjih slovenskih in tujih skladateljev. Tako so poleg skladb Palestrine, Bacha, Schuberta, Mozarta, Haydna in Händla izvajali tudi dela slovenskih skladateljev Gallus-Petelina, Švaba in Sattnerja. Solistične točke so odpele Silvo Lipušček, Nuša Kristanova in Roza Golobova. Na orglah je Anka Savellijska spremljala zbor, ki ga od njegove ustanovitve pred desetimi leti do danes z veliko prizadevnostjo vodi dr. Julče Savelli.

Program je zaradi dovršene izvedbe prevzel vse poslušalce v nabito polni, izredno akustični baziliki, pa tudi tiste, ki so koncert poslušali kar na trgu pred cerkvijo. Ko so pevci odpele zadnjo pesem, je sam predsednik republike stopil k dirigentu in mu rekel navdušen: »Čestitam, bilo je zelo lepo«. Tudi oba škofa sta izrazila svoje navdušenje dirigentu. Koncert so prenašali tudi po radiu in televiziji.

Jubilej dveh odličnih glasbenikov

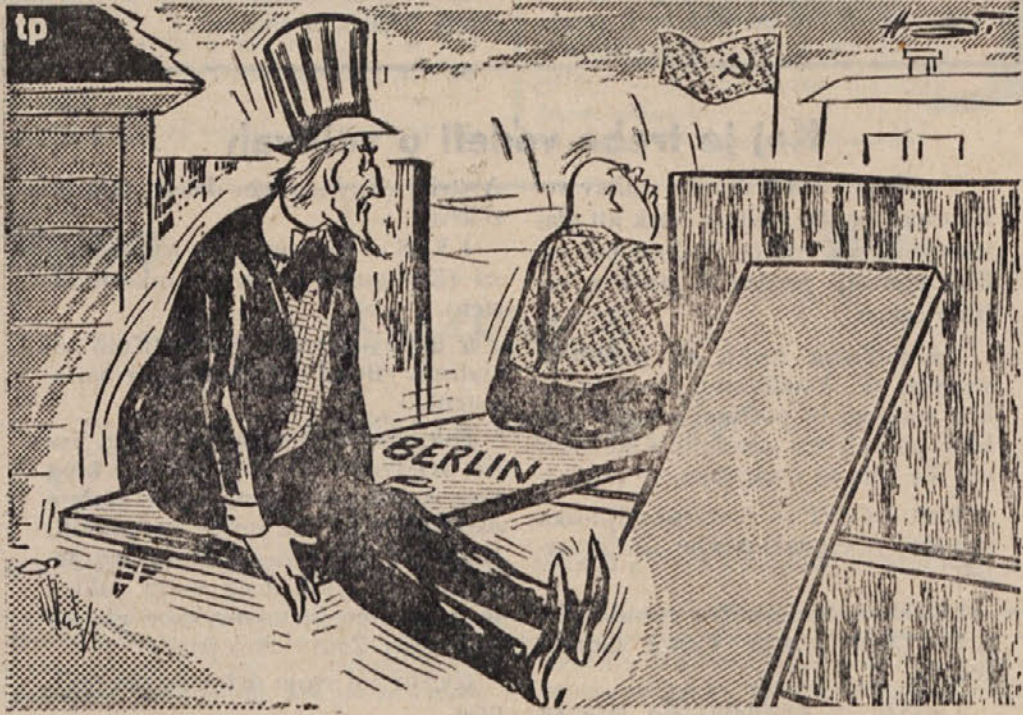
Pred 30-letji sta prvič nastopila na javnem koncertu dva moža, ki sta mnogo doprinesla k razvoju glasbene kulture med Slovenci, pianist prof. Marjan Lipovšek in violinist prof. Karlo Rupel. Nastopila sta v času, ko med Slovenci še ni bilo utrjene koncertne tradicije in sta na tem polju orala ledino. Danes pa lahko s ponosom zreta, kako z ljubezno položeno seme rodi sadove.

Karlo Rupel se je šolal na Češkem pri znanem glasbenem pedagogu ševčiku, violino pa je študiral nato še tri leta v Parizu, kjer je diplomiral. Po vrnitvi v domovino je ustanovil skupno s prof. Lipovškom in Leskovicem Trio, ki je predstavil slovenski javnosti izbrano moderno glasbo.

Prof. Lipovšek pa je izšel iz šole prof. Ravnika v Ljubljani, nato pa se je izpopolnjeval v Pragi pri prof. Kurzu, pri velikem italijanskem skladatelju Alfredu Caselli. Marjan Lipovšek je eden izmed najbolj tenkočutnih in dovršenih pianistov med Slovenci. Danes vodi Slovensko Filharmonijo, urejuje več glasbenih listov in predava na Glasbeni akademiji. Je tudi eden najpomembnejših sodobnih slovenskih skladateljev. Posebno prikupna poteza pri njem pa je poštvrtovalnost, s katero kot spremljevalec pomaga drugim umetnikom. Je dober znanec tudi na Koroškem, kamor prihaja večkrat in spremlja na klavirju slovenske pevce.

Peter Škofič, direktor paroplovne družbe

Peter Škofič, sin koroškega rojaka, živinozdravnika dr. Škofiča, ki je pred prvo svetovno vojno služboval v Podjuni, a se je po letu 1921 naselil v Mariboru, je postal direktor »American Export lines« v Kanadi. Je to druga največja ameriška paroplovna družba in eno izmed svetovnih podjetij te stroke. Peter Škofič je študiral kemijo na ljubljanski univerzi, poleg tega pa je bil izvrsten goslač. Po koncu vojne je živel v Italiji, nato pa je odšel v Kanado. Njegov brat Milko pa je ostal v Rimu in se ondi poročil z dekletom, ki je pozneje postala svetovno znana kot filmska igralka Gina Lollobrigida.

Pred ženevsko konferenco: Berlin na svetovni gugalnici

Pet let plodnega kulturnega dela

Pred petimi leti se je v Buenos Airesu v južnoameriški Argentini zbrala skupina slovenskih književnikov, likovnih umetnikov in znanstvenikov, ki so hoteli tudi v tujini nadaljevati s svojim delom. Bila je ustanovljena Slovenska kulturna akcija, o katere delu smo v našem listu večkrat poročali. Pet let je sorazmerno kratka doba, vendar lahko Slov. kult. akcija pokaže na bogato žetev, s katero je obogatila duhovno kulturo celotnega slovenskega naroda, saj resničnih kulturnih vrednot ne omejujejo ne čas ne oceani in ne politične meje. So naša skupna last. Zato posvečamo temu pomembnemu dogodku pričujoči sestavek:

Skromni začetki

Oddaljenost do tistih mesecev, v katerih je v Buenos Airesu nastajala Slovenska kulturna akcija, je danes že tolikšna, da moremo reči: bila je kritična doba za naše kulturno življenje v tujini; morda je bil to zadnji trenutek, da se taka organizacija ustanovi. Sredobežne sile so naraščale, stiki med posameznimi kulturnimi delavci so bili največ slučajnostni, pisatelji in znanstveniki so tožili, da ni možnosti za objavo; »Vrednote« kot kulturna revija niso našle pravih številnih odzivov in manjkalo jim je trdnega zaledja; smrt dveh najvplivnejših znanstvenih osebnosti, prelatov Turka in Odarja, je odvzela oporo prizadevanjem Delovnega občestva za Slovenski katoliški institut in Slovenskega kulturnega sveta; mnenje, da je edino potrebno vzgojno in prosvetno delo in da ni možnosti ne moči ne potrebe za višje kulturne stvaritve, je postajalo vedno bolj glasno in prepričevalno. Zdelo se je, da bo naša idejno usmerjena in opredeljena emigracija z močnim odstotkom izobraženstva ostala pri nekaterih pevskih zborih in igralških družinah, v katerih bo živa težnja po kvaliteti in kolikor časa bo ta težnja, in pri nekaterih posameznikih, ki si bodo utrli pot v tuje znanstvene ali umetniške kroge. V celotnem sklopu slovenstva pa naj bi mi zunaj ostali brez veljave, prav na področju, kjer je predvsem odprta možnost za tekme, pobude, razgovor, kritiko — na kulturnem. Tu naj bi se zadovoljevali z vplivi tujega sveta in z uvozom od doma.

Ustanovitelji Kulturne akcije so imeli drugačne poglede. Danes jim morajo dati prav tudi tisti, ki so drugače mislili, ki so stali ob strani ali se predajali dvomom. Plodovi petih let imajo svojo težo.

Izkazalo se je, da je organiziranje kulturnega dela potrebno, da je povezava kulturnih delavcev plodovita. Ustvarjalcem ne manjkajo ne pobude ne možnosti objavljanja.

Kot dejstvo — presenetljivo le za kakšnega boleznega pesimista — je treba ugotoviti da se živi sok krščanstva pretaka po umetninah naših ustvarjalcev in da so katoliške ideje prisotne v sodbah in nazorih naših esejistov in kritikov. Najboljša tradicija živi naprej med nami, deloma tako poglobljena in prenovljena, da govori kritika o prvem resnično katoliškem ro-

manu, o novi stopnji religiozne lirike in likovne umetnosti, kot raste v krogu Kulturne akcije. Tam pa, kjer ne gre za izrečno religiozne stvaritve, ostaja umetnostno in znanstveno prizadevanje v tistih mejah, ki jih umetnosti in znanosti v prid črta načelo prave svobode: dovoljeno je vse, kar ne nasprotuje resnici in ljubezni. S to svobodo, s krščanskimi vrednotami in s kvaliteto lepega dela objavljenih stvari pa vpliva Kulturna akcija tudi na razvoj doma. Nobena zapreka ni trajno tako neproderna, da ne bi proizvedli duha mogli skozenjo.

Bogata knjižna žetev

Publikacije Kult. akcije pa prihajajo tudi v knjižnice, institute, uredništva tujega sveta. Slov. kultura nima le uradnih zastopnikov; tujci dobre volje in odprtega zanimanja morejo slišati tudi glasnike, ki žive v zapadnem kulturnem krogu.

Med razpravami in esejih v reviji »Vrednote« je opaziti dve smeri: zgodovinske spise (tem bo letos posvečen poseben zbornik) in obdelovanje sodobne problematike. Posebej so branja in diskusije vredni spoprijemi s slovenskimi vprašanji.

Teh se pogumno loteva Meddobje, ta-

ko v svojem literarnem delu kot v esejih, kritikah, v razgledih in informacijah. Prvi letniki so prinašali tudi izvrstne reprodukcije vodilnih slikarjev in kiparjev. Revija ima vestna in prožna urednika in močne sotrudnike. V mnogih pogledih nima tekmeča med sodobnimi revijami zunaj in doma, v nekaterih tudi ne med starejšimi.

Glas opravlja važno obveščevalno delo. Marsikateri članek bi zaslužil ali zahteval ponatisa.

Knjižna založba si je doslej odprla štiri poti: ponatise, sodobno književnost, umetnost, prevode. Izdali so novejšje klasike (Velikonja, Pregelj, Balantič); sodobne pesnike (Debeljak — 2 deli, Kos, Papež, Truhlar) in pisatelje (Kociper — 2 deli, Marolt, Simčič, Jurčec, Rudolfova, Kunčič in sem smemo dati tudi: Bertonec — Arko, Dhaulagiri); v teh so deloma soavtorji ilustratorji (Bara Remec, Gorše, Papež), morda pride na vrsto tudi kakšna monografija; izšel je oratorij o Baragi. Prevoda sta doslej (napovedana) dva: Avguštin — Lukman, Enchiridion in Dante—Debeljak, Pekel. Vso pozornost zasluži oprema teh knjig.

Ako imamo za nekaj gotovega, da hočemo ostati zvesti našemu poslanstvu — posledic te zvestobe nihče ne more predvideti —, moramo vse storiti, da se množene slovenskega kulturnega bogastva ne ustavi; da se vključijo v to delo novi delavci in mlada generacija. Njen obstoj pa je v rokah ne le vodstva, marveč predvsem v rokah sodelavcev, članov, naročnikov in podpornikov.

Preganjanje vere na Madžarskem

(AI) Iz naše vzhodne sosedje prihajajo vedno nove vesti o poostrenem preganjanju Cerkve, škofov, duhovnikov in vernikov. Pred kratkim so madžarske komunistične oblasti dale izključiti iz osrednjega semenišča v Budimpešti štirinajst bogoslovcev, ker se niso marali izreči za podreditev Cerkve režimu. Zdaj se je zvedelo, da so v začetku aprila izgnali iz semenišča še 60 drugih gojencev, ker so izrekli vzajemnost z izključenimi bogoslovci.

To je samo en dogodek, ki priča o splošnem preganjanju vere in zlasti katoliške Cerkve na Madžarskem zadnje čase. Vlada je dalje vzela sleherno oblast katoliškim škofom, ki samo še po imenu vodijo škofije. Njihove posle dejansko opravljajo generalni vikariji, ki jih je imenoval komunistični režim in ki vsi izhajajo iz vrst tako imenovanih »domoljubnih«, to je s komunistom sodelujočih duhovnikov. Od 14 cerkvenih knezov v državi sta bolj ali manj gospodarja v svoji škofiji samo msgr. Gro-

esz, nadškof v Kaloči, ki je od aretacije kardinala Mindszentyja predsednik madžarske škofovske konference, ter msgr. Hamvas, škof v Čanadu.

Msgr. Rogacs, škof v Peči, je hudo bolan; msgr. Shvoy, vladika v Stolnem Belem Gradu, je pod policijskim nadzorstvom; msgr. Peters, škof v Vacu, in msgr. Badalik, škof v Vesprimu, sta konfinirana v vasi Hejce; msgr. Endrey, pomožni škof v Ostrogonu, ki je opravljal posle v Budimpešti, je moral zapustiti prestolnico ter so ga pregnali v vasico Hudžal; msgr. Papp, škof iz Győera, je pod nadzorstvom; msgr. Dudas, škof vzhodnega obreda, je po vrnitvi z zdravljenja v Švici pred letom dni, izginil iz javnosti; msgr. Kovacs, pomožni škof v Stolnem Belem Gradu, živi kot pregnanec v Dunabogdanji. Msgr. Potyondija, ki so ga odstavili kot ravnatelja semenišča v Budimpešti, pa so poslali v »neznano bivališče«.

armada že vdrla na Bavarsko. Zaman pa so se zavezniki prizadevali pridobiti na svojo stran še Prusijo, vključ temu, da je vojna stranka s kraljico na čelu tudi tam močno pritiskala na vojno proti Franciji, pač so se pa na drugi strani južnonemške države iz mržnje proti Avstriji brez oklevanja pridružile Napoleonu.

Zadnji cilj te tretje protifrancoske koalicije je seveda bil oropati Francijo njenih »naravnih meja«, a razen tega so gnali proti njej vsakega zaveznika še posebni lastni razlogi: Angliji je šlo predvsem za njene trgovske in pomorske imperialistične cilje, ljubosumnega carja Aleksandra I. je vodila njegova osebna domišljavost, reakcionarni avstrijski odločilni krogi so pa mrzili predvsem novi socialni red, ki ga je širila Francija že izza revolucije, a končno je Napoleon »svojim oblastnim ravnanjem« sam podžigal napadalni duh svojih nasprotnikov. V takih okoliščinah je začel Napoleon sedaj boj na življenje in smrt s svojimi množestvilnimi nasprotniki. V bistvu ni šlo več za to, da porazi enega ali drugega nasprotnika, temveč da si osvoji svet ali pa sam propade.

Ker so bile v vojnah, ki so se odslej začele, tako močno in neposredno prizadete tudi naše slovenske dežele, je za njih boljše razumevanje vsekakor potrebno, da si poglobimo ogledamo najprej tako slavne Napoleonove armade same. Gledane z današnjih vidikov, so bile te še naravnost neverjetno primitivne. Ker je bil Napoleon predvsem vojak, je čisto razumljivo, da je posvečal že izza svojega prihoda na oblast posebno skrb zlasti armadi. Ko je najprej očistil armado vseh nezanesljivih oficirjev in odpustil domov vse starejše, od vojskovanj že pretrujene vojake, so mu ostali v letih 1801—1805 le štirje letniki, katerim je posvečal potem največjo skrb in pletel na njih temelju svoje nadaljnje genialne vojaške načrte.

Novačenje se je vršilo na osnovi splošne vojaške obveznosti vseh Francozov od 20.—28. leta, ki jo je uvedla še revolucija, vendar so bile dovoljene jako številne oprostitve. V vseh letih 1800—1812 je poklical pod orožje v

Ni ti dovoljeno!

Janez Krstnik je šel k Herodu in mu je rekel: »Ni ti dovoljeno imeti žene svojega brata!« Herod sicer Janeza ni poslušal, dal mu je celo odsekati glavo, a vsled tega ni bilo nič manj zavržno to, kar je delal!

Kar se godi na Koroškem, z moralnega vidika tudi ni dovoljeno. Katoliška morala to obsoja!

Ljubiti svoj narod je moralna dolžnost! »Ljubezen do naroda je utemeljena v naravnem zakonu, to je v volji Stvarnikovi,« pravi Spirago v svojem od Cerkve aprobiranem (odobrenem) katoliškem katekizmu. »Napako stori, kdor je nasproti svojemu narodu brezbrizen ali kdor zataji svojo pripadnost do njega. Ljubezen do naroda kažemo s tem, da svoj narod cenimo (obrajtamo) in z dovoljenimi sredstvi prispevamo v njegov prosep in obrambo. Do obrambe svojega naroda smo posebno tedaj upravičeni, če skušajo zatirati naš jezik. Zatiranje njegove govornice občuti vsak sonarodnjak tako, kakor bi mu trgali jezik iz ust,« pravi Spirago.

Tudi na Koroškem velja: ni ti dovoljeno biti brezbrizen nasproti lastnemu narodu! Ni ti dovoljeno zatajiti svoje pripadnosti do lastnega naroda! Ni ti dovoljeno prezirati ali celo zaničevati svoje materinske govornice! Ni ti dovoljeno metati te govornice iz šole! Vse to je nemoralno, je proti moralnemu redu!

Tudi na Koroškem je moralna dolžnost ljubiti svoj narod in svojo materinsko govornico! Tudi na Koroškem je moralna dolžnost naučiti otroke to govornico in jih izobraziti v njej! Tudi na Koroškem je moralna dolžnost, zahtevati, da se otroci tudi v šoli izobražujejo v tej govornici, z drugo besedo: da se otroci v šoli učijo tudi slovensko!

Čisto proti moralnemu redu je, zahtevati, da se otroci v šoli ne učijo slovensko! Da, nemoralno so vse objave od pouka slovenščine v šoli! In posebno obsodbe vredno in nemoralno je, ljudem prigovarjati in jih napeljevati k temu, da odjavijo otroke od pouka v materinski govornici!

Vse to jasno izvira iz zahteve: ljubiti svoj narod in svojo materinsko govornico je moralna dolžnost! To zahtevo ima Spirago v svojem katoliškem katekizmu. Ves Spiragov katekizem je od škofov odobren in priporočen. Torej tudi zahteva, da moramo svoj narod in svojo materinsko govornico ljubiti!

Nihče nima pravice ljudi navajati k temu, da naj delajo proti lastni narodnosti in proti lastni materinski govornici! Tako početje je nemoralno in obsodbe vredno! Tudi starši nimajo nobene moralne pravice delati proti moralnemu redu! In proti moralnemu redu je, uničevanje lastne narodnosti in lastne materinske govornice!

FRAN ERJAVEC:

236

KOROŠKI SLOVENC

III. del

Že zgoraj omenjena tekma za naslove je povzročila na dunajskem dvoru novo napetost proti Napoleonu. Toda dne 28. V. 1805. je spremenil Napoleon še Italijansko republiko v dedno kraljestvo (»Regno d'Italia«) in si prisvojil Genovo (Ligurijsko republiko). Tedaj je bila mera polna, kajti ravno v Italiji je bila Avstrija najbolj občutljiva. Da bi dobil v tem političnem previranju avstrijski zunanji minister Cobenzl svobodnejše roke, se je hotel predvsem iznebiti nadvojvode Karla, ki je kazal vedno samostojne poglede na razna tekoča vprašanja in ki je bil že zato od nekdanjako napoti tudi svojemu ljubosumnemu bratu Francu I. Z raznimi nagajanjem so ga prisilili, da je odložil celo predsedstvo dvornega vojnega sveta, kamor so postavili potem čisto nesposobnega generala Macka. S tem je dobila tudi na dunajskem dvoru premoč vojna stranka in, ko se je zapletel Napoleon v novo nasprotje z Anglijo in z Rusi, je sklenila Avstrija najprej defenzivno zvezo z Rusijo, a dne 9. VIII. 1805. je pristopila k angleško-ruski švedski koaliciji.

Razočaranja je pa doživel Napoleon celo s svojimi lastnimi vazalnimi državami. Holanci se sploh niso zme-nili za francosko-angleška nasprotstva in so dajali celo potuho angleškemu tihotapstvu. V Italiji so se pokazovali vse večja nasprotstva proti raznim francoskim reformam, zato je naraščala tudi notranja politična zmeda. Glede na to je vzel Napoleon italijansko vprašanje energično v svoje lastne roke, se dal 18. V. 1805. kronati v Milanu še za italijanskega kralja, a ozemlje Genove je proglasilo svojo priključitev k Franciji. Ker je bil s tem očitno pogažen lunevillski mir, je kronski svet na Dunaju dne 17. VI. sklenil odkrito se pridružiti angleško-ruski zvezi in dne 11. IX. 1805. je avstrijska

Franciji komaj 1.300.000 mož, t. j. niti polovico dejanskih vojni obveznikov. Vojaške novice so vpoklicevali le ob pričetku vsake vojne, jih komaj za silo oblekli in oborožili ter takoj pošiljali na fronte, kjer so jih pomešali med ostalo armado. Osnovni vojaški pouk so dobivali deloma kar na poti, deloma pa v odmorih na fronti, a vojaška »ekserciranja« je smatral Napoleon za čisto nepotrebna. Njegovi vojniki tudi niso imeli ničesar skupnega s prusko vojaško »dresuro« in so bili brez vsakega militarističnega duha, temveč so ostali v bistvu še vedno vojaki kakor v dobi revolucije. Ohranili so zato ves svoj duh neodvisnosti, njih odnosi do častnikov so bili tovariški, zunanja disciplina jim je bila neznosna in pokorščino so pokazovali le v bitkah, sicer je pa prihajalo v armadi neprestano do izrazov večje ali manjše nepokorščine posameznikov in celih oddelkov. Napoleon je gledal takim pojavom rad skozi prste, ker je cenil zgolj bojni duh. Proti koncu Napoleonove dobe, ko so si maršali nabrali že bogastev in časti ter le želeli te že v miru uživati in ko so začela že tudi pri vojaki ugašati stara revolucionarna izročila, je pa začel prvotni vojni duh že vidno popuščati. K temu je precej pripomoglo tudi dejstvo, da je začela armada sčasoma že sploh izgubljati francoski narodni značaj, ker so se v njej vedno bolj množili tudi tuji oddelki (italijanski, nemški, poljski, holandski i. dr.).

Prvotni bojni duh, pogum in samozaupanje ter revolucionarna strast, ljubezen do enakosti, mržnja napram plemstvu in ponos, da pripadajo »velikemu narodu« (grande nation), ki so jim ostali kot nekaka dediščina revolucije, so podžigali tudi Napoleonove vojake k lastnim pobudam in vlivali celotni armadi tisti borbeni ogenj, ki je bil ostalim monarhičnim armadam čisto neznan. Za posebno uspešno se je pokazala socialna enakost, kajti za napredovanja sta bila čisto brezpomembna rojstvo in dolgotrajnost službe ter v veliki meri celo izobrazba, temveč sta odločevala zgolj pogum in sposobnost v bitki. Po

(Dalje prihodnjič)

SELE

(Smrt v vodi; odpočitek od dela)

V sredo 30. aprila se je Janez Oraž, 65-letni prevžitar pd. Spodnji Dovjak, okoli 9. ure zvečer odpravil iz Malejeve gostilne na Zgornjem Kotu proti domu. Pot ga je vodila čez most, ki ob straneh nima ograje. V temni deževni noči je mož padel z mosta. Pri padcu si je na kamenju močno poškodoval glavo in najbrž nezavesten obležal v vodi ter utonil. V četrtek dopoldne so ga našli mrtvega 50 metrov naprej od mosta, kamor ga je bila zanesla voda. Nenaдна smrt ponesrečenca je domače in sosede močno pretresla in mnogo ljudi ga je v soboto spremilo na zadnjo postajo groba. Naj počiva v miru!

Takrat smo položili v grob tudi 77-letno Marijo Dovjak, pd. Pušelčevo teto. Doma je bila pri Hriberniku na Srednjem Kotu. Leta 1922 je po smrti svoje sestre Helene, ki je bila vdova in je gospodarila kot najemnica na Malovodnikovi kmetiji, sprejela v oskrbo njene štiri nedorasle hčerke

Pri nas na Koroškem

— sirote. Skrbela je zanje s tako materinsko ljubeznijo, da jim je povsem nadomestovala umrlo mater. Ko so vse odrasle in dosegle svoj poklic, je pri starejši Angeli nadaljevala svoje poslanstvo kot hišna teta in ji bila opora pri oskrbi otrok in gospodinjstvu. Ravnala se je po pravilu: roke pri delu, srce pri Bogu! Po daljšem bolehanju je vdano v Gospodu zaspala. K pogrebu sta prišli od daleč tudi obe hvaležni nečakinji, ena iz Porurja v Nemčiji, druga z Dunaja.

Bog bodi verni služabniki bogat plačnik!

Sklepna svečanost v Št. Jakobu

Zadnja nedelja v aprilu in prva nedelja v maju sta posvečeni zaključni gospodinjstvi razstavi in kulturni prireditvi pri šolskih sestrah v Št. Rupertu in Št. Jakobu.

Na razstavi in na odru ima javnost priložnost videti in občudovati uspehe polletnega dela v učilnici in kuhinji. Kako zelo vse koroške južne doline cenijo to delo šolskih sester, najbolje dokazujejo zaključne prireditve.

Tokrat je tudi vreme bilo milostno in je v Št. Jakobu omogočilo prireditev na prostem. Prav gotovo je bilo nad 1000 ljudi prihitelo v Št. Peter, da pogleda razstavo in se udeleži kulturne manifestacije pred šolo.

Fantje šentjakobske farne mladine so postavili oder pred šolo in nekam zaskrbljeno smo opazovali dopoldansko vreme, ki ni obetalo nič dobrega. Čez opoldne pa se je vendar zjasnilo in tako so dekleta s pesmijo in besedo pozdravile številne goste od blizu in daleč. V narodni noši je dečva spregovorila v imenu vseh deklet zahvalne besede staršem, ki so z žrtvijo omogočili dekletom šolanje.

Sledil je venček narodnih pesmi, ki so jih dekleta zapela pod vodstvom g. prof. Miheliča, širom Koroške znanega mojstra v narodni in umetni slovenski pesmi.

Mlakarjeva igra »Izgubljena Marta« je podala globoke življenjske misli, iskanje življenjske sreče, razočaranje in končno vrnitev k oslepeli materi. Tudi ta odrska prireditev težke igre je bila globoko občuteno podana in videla se je spretna roka režiserja.

Po lepo uspeli igri je povzel besedo »Šentlenarški gospod« — župnik Čebul. V svojih izjavah je naglasil pomen in potrebo gospodinjstve izobrazbe, ki oblikuje pri šolskih sestrah bodoče gospodinjice in matere. Koliko koristnega so se dekleta naučila, smo videli na razstavi in tudi na odru. Tu naj fant — ženin — z odprtimi očmi gleda in posluša in si išče življenjsko izvoljenko, iz te šole prihajajo mlada dekleta, ki bodo stebri kmečkih domov in mladih družin.

Kmečko življenje je tesno povezano z naravo, z našo lepo domovino, tesno je povezano tudi z Bogom, ki daje kmečkemu in vsemu delu blagoslov, ker prazno je

delo brez blagoslova z nebes. Tudi versko utrjena dekleta vzgaja šola šolskih sester in takih stebrov potrebuje narod posebno sedaj, ko hočeta motor in motorizacija zajeti mladega človeka in ga popolnoma odtujiti domu. Vzgoja pa mora povezati motorizirano bodočnost s sedanostjo, z vsakdanjim življenjem, in navezati na korenine izročil, iz katerih je živel naš narod v preteklosti. Le če bomo mogli povezati preteklost preko sedanosti v bodočnost, bomo ostali v vsem svojem hotelju in delu zvesti rodu naših očetov.

Slavnostnemu govoru g. župnika Čebula je sledila pesem »Kapelica«, katero je uglasbil šentjakobski domačin g. Tone Nagele. Kakor je pesem lepa, je pa zelo težka, vendar se je dobro posrečila, čeprav smo slišali preje tožbo, da pri generalki ni baš najbolje uspelo.

Raju koroških dečel je sledilo naše najdražje, kakor je bilo tudi zapisano na programu: »Rož — Podjuna — Žilja«, tu pa so dekleta v narodnih nošah vseh treh dolin zapela in zarajala, da so si v polni meri zaslužila buren aplavz.

Komaj je bila prireditev zaključena, je vse zopet hotelo videti v drugi šiviljsko in kuharsko razstavo, nekateri pa so se celo bali, da ne bi prišli do tistih naročenih dobrot za želodec in tudi za spominček izvoljenki.

Eno pa bi hoteli še prav posebno naglasiti. Razstava kuharskih umetnosti in predmetov za vsakdanje potrebe kmečkega doma je bila izredno posrečena in je izzvala obče občudovanje. Da je tudi šivalna šola dala iz svoje delavnice krasno namizno perilo, lepe otroške obleke in ženske obleke na razstavno mizo, ni treba posebej poudarjati.

Čestitamo šolskim sestram k takemu uspehu in tudi dekletom, ki so imela priložnost tega za življenje nad vse koristnega šolanja.

RADISE

(Naši jubilarji)

V zadnjih časih smo obhajali več jubilejev. Zrak je pri nas dober, ljudje pošteno in skromno živijo, zato pa tudi čakajo visoko starost kljub težkemu delu.

Prvi, ki se ga spomnimo je Brazov oče, Jože Thaler, ki je dopolnil 80. leto. Tam,

kjer se stikata poti iz Podkrnosa in Zrelca, stoji ob ostrem ovinku Brazov domek, kjer naš jubilar žene nad petdeset let gospodari. Še danes je čvrst na duhu, telo pa mu je težko delo upognilo. V svoji mladih letih je bil tudi marljiv kulturni in prosvetni delavec in je eden izmed soustanoviteljev našega Slovenskega izobraževalnega društva. Pred 55 leti mu je stal ob zibki in ves čas mu je ostal zvest. Bog mu je podaril osem otrok, ki jih je vse lepo krščansko vzgojil. Dva sinova sta mu padla na vzhodni fronti v zadnji vojni. Težave življenja, ki jih ni bilo malo, je prenašal s krščansko potrpežljivostjo, vselej pa je ostal tudi zaveden Slovenec. Bog pa mu je dal še en, precej redek dar: Brazov oče zna zanimivo pripovedovati in svoje besede zabeliti z vedrim humorjem. Zato ga staro in mlado rado posluša. Rečil nam je mnogo dragocenih spominov za našo preteklost. Kličemo mu: Na mnoga leta in upamo, da nas bo še večkrat pokratkočasil s svojimi zgodbami, kako je bilo nekdaj na Radišah.

Na Lipici, od koder se odpira krasen pogled na jezero in Celovec, pa je stopil v 90. leto Martinov oče, Valentin Wručich. Tudi on je na malem posestvu vzredil in vzgojil 8 otrok, od katerih jih šest še živi. Da preživi svojo številno družino, je poleg dela doma moral iskati še zaslužka drugod. Pa je kljub težkemu življenju še danes čil in krepak. Tudi on je bil vedno zvest svojemu domu in rodu.

Dne 22. aprila pa je dopolnil naš cerkovnik Alojzij Thaler 60. leto življenja. Celih 35 let je marljivo skrbel za našo cerkev, jo čisti in kinča. Poleg tega pa je ves čas krepko pomagal pri prosvetnem delu in pri širjenju naših listov. Bil je tudi zastopnik »Koroškega Slovenca« in še danes prebira pridno naše slovenske liste in jih širi. V zadnjem času je nekoliko oslabil in je moral poiskati pomoči pri zdravnikih. Želimo mu čimprejšnje okrevanje in še mnogo let med nami!

ST. VID V PODJUNI

V nedeljo, dne 12. aprila, je dekliška kulturna skupina na Vrheh pripravila gledališko predstavo pri Vižarju v Grablji vesi. Kljub temu, da je to bil njihov prvi javni nastop, so se vendarle dobro postavile. Podale so igro »Nagajivka«, nekaj kratkih prizorov in pevskih točk. Peli so tudi dijaki s Plešivca.

Isto nedeljo je v Voglovi dvorani v Št. Primožu č. g. kaplan Petrič iz Železne Kaple kazal lep film.

Dne 25. 4. je bila v Klančah poroka Pepca Laha, pd. Hohnikovega v Gluhem lesu z Gretko Gregorič iz Dolinčič. Mlademu paru želimo obilo cvetja na življenjski poti, ki sta jo začela v cvetnem maju.

Isti dan je bil v Št. Danijelu pogreb Lovrenca Prajnika, starega Kavhovega očeta v Grablji vesi. V 93. letu starosti ga je Bog poklical k sebi. Pokoj njegovi duši, prizadeti družini pa naše sožalje.

Izvršitev člena 7 na sodiščih!

Zvedeli smo, da je višje deželno sodišče v Gradcu naslovilo na okrajna sodišča v Pliberku, Železni Kapli in Borovljah okrožnico, v kateri pravi, da naj predstojniki teh sodišč čimprej poskrbijo zadostno število tolmačev za slovenščino, ako tega še niso storili in pričakuje, da pri izvedbi novega zakona, ki uvaja slovenščino kot »uradni jezik« na teh treh sodnih, ne bodo nastale nobene težave.

Iz okrožnice je razvidno, da si izvedbe člena 7 glede uradnega jezika gospodje pri višjem deželnem sodišču sploh resno ne jemljejo, kajti uradni jezik je tisti, ki ga govori tudi sodnik. Po tej okrožnici pa izgleda, da sodnikom sploh ne bo treba znati slovensko. Potem je novi zakon sploh odveč, kajti pravico do tolmača ima vsakdo, ki nemščine ne zna in to izjavi, če tudi je recimo Kitajec in ta ima to pravico po vsej Avstriji. Koroški Slovenci bi pa naj imeli pravico do slovenskega »uradnega jezika« prek tolmača samo pri omenjenih treh sodnih! In še ta uporaba je na razne načine omejena.

CELOVEC

(šmarnična pobožnost)

Kakor že več let sem, bomo tudi letos imeli v Celovcu vsak dan v majniku šmarnično pobožnost. Letos bodo šmarnice v cerkvi novega bogoslovja (Tarviser Strasse 30), ob Lendkanalu, kjer je ob nedeljah slovenska božja služba.

S p o r e d : Ob 7. uri zvečer bo rožni venec, nato kratek nagovor in litanije. Vsi slovenski verniki iz Celovca so k tej prireditvi domači pobožnosti iskreno vabljeni.

DAROVI ZA TISKOVNI SKLAD

V mesecu marcu so za tiskovni sklad darovali: Mühlfellner Daniel, Bruck, 20.—; Borstner Anton, Labud, 10.—; Safran Avgust, Bilčovs, 20.—; Hutter Ana, Globasnica, 40.—; Mirko Čebul, Globasnica, 5.—; Valentinič Neža, Področica, 5.—; Varh Mirko, Šmarjeta, 5.—; Obilčnik Franc, Področica, 10.—; Samonig Doroteja, Št. Jakob, 5.—; Woschitz Hubert, Špital, 40.—; Breznik M., Pliberk, 10.—; Brenčič Janez, Vovbre, 10.—; Oschmalc Janez, Miklavčevo, 10.—; Oschmalc Helena, Miklavčevo, 10.—; Scheriau Karl, Svetna ves, 20.—; Ottowitz Jožef, Podgorje, 5.—; Schuster Ivana, Rožek, 10.—; Miklavčič Joze, Št. Jakob, 10.—; Janach Veronika, Fritzendorf, 3.—; Perne Alojz, Št. Vid o. Glini, 40.—; Schelander Ana, Podravlje, 40.—; Politschnig Janez, Pliberk, 5.—; Blüml Katarina, Št. Janž, 10.—; Skvarča Franc, Einöde, 1.—;

Darujte za tiskovni sklad!

Doujak Neža, Bajdiše, 1.—; Lobnik Jakob, Vovbre, 10.—; Gril Anton, Miklavčevo, 40.—; Kolfer Filip, Mlinare, 5.—; Tanzer Lucija, Miklavčevo, 2.—; neimenovani, 40.—; Esslmayer Marija, Admont, 2.—; Lesjak Ludovik, Rožek, 20.—; Oitzl Franc, Brnca, 20.—; Stritich Marija, Duňaj, 10.—; Mikl Jožef, Št. Lenart, 10.—; Schlinder Aleks, Pliberk, 5.—; Triesnig Simon, Loče, 40.—; Tischler Ana, Tinje, 10.—; preč. g. Karicelj, Št. Jakob, 90.—; neimenovani iz spodnje Koroške, 500.—. Vsem darovalcem priskrba hvala, vse bralce pa vabimo k posnemanju!

Zum

Damen-Seidenhosen, alle Größen	9.80
Damen-Makohosen, alle Größen	12.90
Damen-Wäschegarnitur, Hemd und Hose	22.90
Damen-Seidenunterkleider, maschenfest	19.80
Damen-Vistra-Nachthemd, gute Fassung	45.90
Damen-Perlon-Unterleid mit Plissee	35.90
Damen-Seidenstrümpfe, fehlerfrei	8.90
Damen-Strapaz-Perlonstrümpfe	11.75
Perlonstrümpfe, nahtlos	17.90
Perlon-Markenstrumpf mit moderner Stilferse	19.50

Damen-Helanca-Kräuselstrümpfe unverwüstlich	25.90
Damen-Perlon-Kniestrumpf mit eingewebtem Gummiband	15.—
Kniestrümpfe a. Helanca-Kräusel, Markenware	19.80
Perlon-Büstenhalter, gute Paßform	9.80
Lastex-Gummischlupfer, sehr preiswert	15.90
3 Stück Damen-Taschentücher, Zephir	7.95
Frauen-Kopftuch, einmalig billig	3.90
Türkisch-Kopftuch, farbecht	15.90
Damen-Mode-Seidenschal	6.90

Frauen-Kopftuch mit Fransen	3.90
Reinseidenschal, neueste Dessins	7.90
Frauen-Trägerschürzen, normale Größe	13.90
Moderne Rüsenschürze aus Buntdruck	25.90
Haushaltsschürze, extra groß, Ia Baumwolldruck	19.80
Cocktail-Schürzen, reizende Fassung	19.80
Clothschürzen, gute Paßform, mit zwei Taschen	27.90
Seidenschürzen, prima Qualität	39.80
Kittelschürzen in allen Größen	49.80
Damen-Seidenblusen, schöne Dessins	49.80
Damen-Mode-Makopulli, langarm	39.80

Schöne Geschenke

IM KAUFHAUS

SAMONIG

VILLACH
AM SAMONIG-ECK

Nujna dela v mesecu maju na vrtu in v sadovnjaku

Mesec maj nam prinese mnogo veselja, a tudi mnogo dela na vrtu in v sadovnjaku.

Na vrtu smo prve zgodnje vrste zelenjave, od solate pa do zelja, že zasadili in je sedaj treba v zelenjadnem vrtu odstraniti plevel, predvsem pa rahljati in zalivati zemljo, čim je razsušena. Če je vreme oblačno ali deževno, pospešujemo rast rastlin z gnojenjem. Gnojiti pa smemo samo do polovice razvojne dobe, ne dalj, ker bomo sicer škodovali okusu in trpežnosti sočivja. Z gnojnico gnojimo le listnato sočivje, ne pa čebule. Čebulam in tudi vsem ostalim repastim in korenastim vrstam sočivja pa dajemo kalij.

Maja sadimo še naprej razne vrste solate in zelja. V prvih dneh naj pridejo v zemljo sadike čebule, pora, zelene in rdeče pese. Proti sredini meseca maja pa sadimo kumarice, melone in jedilne buče. Kdor hoče imeti zgodno sočivje že nekoliko prej, naj kupi nekoliko bolj razvite sadike pri vrtnarju.

Meseca maja sadimo v velikih količinah paradižnike, ki so tako surovi kot kuhani izredno okusno in dobrodošlo dopolnilo jedilnika. Pri sajenju paradižnikov je treba

Zanimivo in poučno

Živalski in rastlinski škodljivci uničijo okoli 20 odstotkov vseh kmetijskih pridelkov. Spricho tega kmetijstvo ne trpi le občutnih izgub glede količine, temveč tudi velike izgube glede kakovosti, ki gredo v milijarde šilingov. Zato bo treba še bolj poostriiti ukrepe proti rastlinskim in živalskim škodljivcem. »Delovna skupnost za zaščito rastlin«, ki so jo pred kratkim ustanovili, ima sedaj nalogo združiti vse prizadete kroge in po najkrajši poti posredovati praktičnemu delu vsa znanstvena do- gnanja.

Da se je okus avstrijskega prebivalstva v teku izboljšanja življenjske ravni spremenil, je najlaže ugotoviti pri proizvodnji špirtuoznih pijač. Tu lahko opazimo dvojne nagnjenj, ki imata obe isti vzrok. Na eni strani zahtevajo potrošniki kakovostno najboljše vrste, na drugi strani pa narašča potrošnja žganih pijač. Medtem ko so takoj po vojni ljudje rajši pili sladke likerje, pijejo sedaj celó ženske rajši žgane pijače. Vidi se, da v Avstriji ljudje ne pijejo več, temveč, da pijejo posebne vrste žganja.

Zasužnjenje kmetov na Češkoslovaškem zavzema vedno večji razmah. Po poročilih iz Prage je 73,5 odstotkov kmetov in 89,9 odstotkov vseh vasi včlanjenih v kolhozih. Cilj države je, privedi vse še samostojne kmete v kolhoze.

Vlada Nemške demokratične republike je s kmeti sila nezadovoljna. Velik del vzhodnonemških kmetovalcev hoče ostati svoboden in samostojen in se protivi predati svojo kmetijo proizvodni zadruzi, da- siravno oblasti ne skoparijo z obljubami in grožnjami. Glede groženj so zelo iznajdljivi.

»Britnik« bo ime angleškemu sputniku, ki ga bodo izdelali britanski učenjaki v 2 do 3 naslednjih letih, poročajo iz Londona. Tudi Angleži hočejo v vsemirje za Rusi in Amerikanci.

Brez vizuma v Grčijo bodo lahko potovali državljani Avstrije, Italije, Francije, Belgije, Luksemburške in Zapadne Nemčije. Tudi potni list ni več potreben, ampak zadostuje za prestop meje zgolj običajna uradna osebna izkaznica. Ondi bodo lahko bivali največ tri mesece, je oznanila grška vlada v Atenah, ki je sklenila ustrezne sporazume z omenjenimi državami. Na temelju posebnega sporazuma med Avstrijo in Nizozemsko bodo naše vozaške izkaznice imele veljavo tudi na Nizozemskem.

Nevtralnost je draga, so ugotovili švicarji pri zaključku državnega obračuna za leto 1958. Res je, da so dobro gospodari- li, kajti presežek znaša 78 milijonov frankov, kar pa je znatno manj kot v letu 1957. Zelo so se namreč povečali izdatki za vojaščino, ki so znašali celih 40 odstotkov vseh državnih izdatkov (Avstrija, ki ima proračun 40 milijard šil, izda za vojašči- no 2 milijardi šil., to je le 5 odstotkov.)

paziti na to, da pridejo sadike kakih 10 cm bolj globoko v zemljo, kot so bile na prvotnem kraju. Po možnosti vtikamo v zemljo istočasno s sadikami tudi gnoj. Na globlje vsajenih steblih se delajo pomožne koreninice, ki hitro rastejo.

Ne pozabimo tudi na papriko!

V zemljo morajo ta mesec tudi razne vrste fižola, tako nizkega kot preklarja. Fižol zahteva staro pognojeno zemljo. Nekaj sadi- kov novozelandske špinače nam bo bogato poplačalo ves trud, če jih bomo vsadili v dobro pognojeno zemljo. Za otroke bo tako vedno pri roki sveža špinača.

Še vse prebogosto je napaka, da sadimo v preozke in premajhne gredice preveč pre- gosto. Navaditi se bomo morali na gredi- dice, široke 120 cm!

Od malinovitih grmičkov, ki že rodijo, si shranimo prve tri najmočnejše prtilike kot rodni les za prihodnje leto; vse kasneje po- ganjajoče takoj v zemlji odrežemo ali iz- rujemo.

Gredice z jagodičevjem skrbno okopa- vamo in jih ščitimo pred plevelom. Če je vreme suho, jih moramo dobro zalivati. Odstranjujemo vitice grmičkov in nada- ljujmo s tem vsak teden. Če bo vreme u- godno, bodo priče proti koncu maja že zoreti jagode zgodnje sorte »Deutsch- Evern«.

Pravočasno moramo odstraniti pri ra- barbari cvetne peclje in spraviti listna stebila.

V sadovnjaku močno gnojimo drevesca in grmičevje ter jih v suši temeljito zali-

vamo. Če drevesa, ki smo jih vsadili jeseni, ne poženejo, jih sedaj vzamemo iz zemlje, jim obrežemo korenine, postavimo čez noč v vodo, znova vsadimo in močno zalijemo.

Drevesni kolobar pokrijemo z gnojem ali s šoto. Kmalu po cvetenju škropimo dre- vesa ponovno z bakrenoapneno-arzenovimi preparati, da ugonobimo metulja sadnega obada in mu preprečimo polaganje jajčec na mlade plodove. Zimske sorte sadja bo treba tudi junija še enkrat škropiti. Na majhnih sadnih vrtovih škropimo od ma- ja po cvetenju do julija krone dreves pogo- sto z vodo, da odplavimo jajčeca s plodov.

BOJ MAJSKEMU HROŠČU

Prav posebno pažnjo pa zasluži ta mesec majski hrošč, ki ga moramo zatirati, kar se le da. Ta splošno znani hrošč, se prikaže proti koncu aprila iz zemlje in živi kakih 8 do 14 dni. Ker se pa ne pokažejo vsi majski hrošči naenkrat, jih vidimo celih šest tednov. V tem času čisto do golega ob- grizejo drevesa in grmičevje. Čim je bila samica oplojena, samec pogine. Samica si naredi globoko jamico v rahli zemlji, iz- leže vanjo kakih 100 jajčec, od katerih jih je oplojenih le okoli 30, in nato tudi po- gine. Po preteku treh do šestih tednov pri- lezejo iz teh jajčec ličinke, znani ogrci, ki živijo tudi tri leta pod zemljo in tam uni- čujejo koreninice rastlin. Da se prepreči o- ploditev in polaganje jajčec, je dolžnost vsakega posameznika, da, kjerkoli more, uničuje majske hrošče.

Na plan prihajajo tudi že prve listne uši, ki jih je treba tudi intenzivno zatirati.

Vlaganje jajc

Ker kokoši ne nesejo vse leto, moramo jajca shraniti tedaj, ko jih je največ, to je meseca maja, avgusta ali septembra. V maju so kokoši najbolj rodovitne in zato jajca najcenejša. V avgustu in septembru pa so jajca najboljše za vlaganje, ker se v tem času kokoši največ hranijo z zrnjem. Glede trpežnosti je vseeno, katerega mese- ca so znesena. Shranjujemo pa samo sveža jajca.

Že najmanjša, skoraj nevidna poškodba na jajčni lupini lahko povzroči, da se nam pokvari vsa jajca, ki so vložena v isti posodi; zato jih moramo pazljivo prebrati. Lahko pa si pomagamo tudi takole: jajca denemo v čisto, mrzlo vodo in po nekaj urah postanejo sicer nevidne praske — temne.

Jajčna lupina ima drobne luknjice (po- re), skozi katere prodro kužne klice, ki dobe v jajcu izvrstno podlago za razmno- ževanje. Zato s kokošjim blatom onesa- žena jajca niso za konzerviranje, pa tudi če jih prej umijemo, ker ostanejo na lu- pini škodljive klice, ki bi slej ko prej pro- drle v notranjost.

Domača sredstva

Poznamo vlaganje v pepel, žito, seno in podobno. Jajca se drug drugega ne sme- jo dotikati. Za krajšo dobo 1—2 meseca shranjujemo lahko jajca na ta način. Do- bro se tudi drže jajca, zavita v papir. Sveže tiskarsko črnilo ima oster duh, zato je za zavijanje časopisni papir manj primeren, ker se duh prenese na jajce.

Jajca v apnu

Najceneje shranimo jajca v apnu. Tako konzervirana jajca se ohranijo najmanj šest mesecev, pa tudi leto dni. Na 20 litrov vode vzamemo 80—100 dkg ugašenega apna. Oboje dobro zmešamo in pustimo v posodi teden dni. Brozgo vsak dan večkrat pre- mešamo. Posodo napolnimo z jajci, nato jo zalijemo z apnenim mlekom, ki ga prej precedimo. Sega naj 3—5 cm nad jajca.

Jajca, konzervirana z maščobo

Zelo preprosto ohranimo jajca za dva do tri mesece, če jih namažemo z vazeli-

Električne krušne peči, pralne stroje na ročni in motorni pogon, molzne stroje in stroje za po- snemanje mleka, štedilnike ALFA, hišne peči vseh velikosti, kotle za kuhanje perila, gospo- darske stroje vseh vrst, šivalne stroje, kolesa in vse nadomestne dele boste kupili vedno najce- nejše v trgovini

JOHAN LOMŠEK

ZAGORJE—ST. LIPŠ. P. Eberndorf

Na zahtevo ugodni plačilni pogoji, ceniki zastoj

Za šoferje:

10 nasvetov za varno vožnjo

● Učinkovite zavore so za varno vožnjo potrebne! Pazi na to, da zavore niso sa- mo učinkovite, ampak, da tudi enakomer- no primejo!

● Ne vozi s preveč obrabljenimi pnev- matikami! Vožnja z obrabljenimi, gladki- mi pnevmatikami je smrtnonevarna in lah- komiselno početje. Tudi najboljše zavore ne pomagajo nič, če kolesa drsijo. Pnev- matike je treba večkrat natančno pregle- dati, če niso kje poškodovane. Najvažnejši pogoj, da ostanejo pnevmatike ohranjene dolgo, je, da imajo vedno predpisan pri- tisk, to je, da so vedno pravilno napih- njene.

● Preglej od časa do časa vsa svetila na vozilu! Pazi na to, da zasenčeni žarometi ne slepijo, ker sicer vse zasenčenje nič ne pomaga in bo vkljub temu prišlo do nesre- če, če bo nasproti prihajajoči slepljen.

● Ne vozi ponoči za drugimi z daljinsko lučjo! Zasenči žaromete! Daljinska luč tvo- jega vozila prednika moti.

● Ne sedaj nikoli za volan ali na mo- torni kolo, če si pil prej alkoholne pijače, če si utrujen, če se ne počutiš dobro ali če si jezen! Alkohol posebno v toplih dneh utruja človeka in hromi prisotnost duha.

● Na mokri cesti, pri srečanju z dru- gimi ponoči, v meglenem vremenu in slabi vidljivosti zmanjšaj brzino! Upravljanje vozila v takih slučajih zahteva še prav po- sebno koncentracijo. Zaviranje je nevar- no. Na mokri cesti ne prehitevaj! V megli prižiži žaromete in vozi z zasenčeno lučjo, ne samo s pozicijsko!

● Vozi čimbolj desno, da bo cesta širša! Od časa do časa se prepričaj s pogledom v zrcalce, ki kaže nazaj in v katerem vidiš, če vozi kdo za teboj. To stori vsakokrat, kadar misliš prehitevati, zavreti ali zaviti na levo! Spremembo smeri vožnje je treba nakazati. Seveda moraš pri tem paziti, če ti ne prihaja kdo nasproti!

● Kadar zmanjšaš brzino in veš, da je nekdo za teboj, mu nakaži to z rahlim pri- tiskom na zavore, da ga opozoriš!

● Izogibaj se vsega, kar bi te moglo ovi- rati pri upravljanju vozila! Ne posedaj otrok na sedež poleg sebe. Pri nenadnem močnem zaviranju, kar ni nikoli izklju- čeno; bo otrok, ki se ne more z nogami nikamor upreti, treščil z glavo v vetro- bran ali ob rob okvira.

● Ne odpiraj vrat, če se nisi prej pre- pričal, da te ne misli kdo prehiteti! V me- stu je najbolj pametno izstopati iz voza vedno na levi strani. Zaradi nepazljivosti je bilo že veliko nesreč!

Nekaj koristnih namigov

Dandanes navadno ne zadostuje samo zakleniti vrata vozila, ker so zlikovci, ki kradejo avtomobile, namazani z »vsemi žavbami«. Na čisto enostaven način pa jim tudi mi lahko »eno zagodemo«, da bodo pomnili. Kako? Zamenjati moramo samo dva kabla od dodelilca do svečic, da mo- tor ne bo mogel steči. Tudi če tat pride na to našo zvijačo, mu ne bo kar tako uspelo najti prava dva. Dolgo ne more iskati, ker ga sicer lahko kdo zasači. Seveda si moramo tudi sami zapomniti, katera kabla smo zamenjali, sicer bomo stali pred ugankol!

Mnogi avtomobilisti ne jemljejo s se- boj vrvi, s pomočjo katere bi v slučaju potrebe lahko odvekli svoje vozilo. Zane- sejo se na svoj voz, češ da je v najbolj- šem stanju, in pa sami nase. Ampak tudi najboljšemu vozaču se lahko pripeti, da bo moral prositi koga, naj ga potegne, ali pa bo moral on komu pomagati. Samarita- nov bo dosti, a le malo takih, ki bodo ime- li vrv. Zato je bolje, če si jo nabavite. Kdor noče jeklene, lahko kupi vrv iz ny- lona.

Bencinska pipica pri motorjih, rolerjih in mopedih je včasih povod, da prične goret. Moderni, zanesljivi motor rad za- vede človeka, da mu ne posveti toliko paž- nje, kot bi mu jo moral. Najrajši se to zgodi pri rolerjih, katerih motor je po- krit. Poškodovano tesnilo tanka ali pušča- joča pipica za bencin lahko zalijejo okrov z bencinom, ki se lahko vžge. Poglejte od časa do časa zato tudi, kako je s temi stvarmi!

Da ne bo pri ribanju hrena solza, si po- magajmo tako, da si pognemo čez roke in posodo dovolj velik čist prtč. Oster vonj ne more skozi tkanino do naših oči.

Pomagajmo si

Pri obroču za lonce za zvišan tlak (Schnellkochtopf) je priporočljivo, da de- nemo voboro zmešamo in pustimo v posodi teden dni. Brozgo vsak dan večkrat pre- mešamo. Posodo napolnimo z jajci, nato jo zalijemo z apnenim mlekom, ki ga prej precedimo. Sega naj 3—5 cm nad jajca.

Da ne bo pri ribanju hrena solza, si po- magajmo tako, da si pognemo čez roke in posodo dovolj velik čist prtč. Oster vonj ne more skozi tkanino do naših oči.

VREMENSKI PREGOVORI ZA MAJ

Dež ob Vnebohodu za košnjo ni pogodu. Binkoštno blato, leto bogato.

Zgodnje pomladno grmenje pozne lakote tuljenje.

Če je ta mesec dosti dežja, jeseni bo dosti vsega blaga.

Velikega travna suhota, malega srpana mokrota.

Njena podoba

Ne vem, ali sem že napisal ali sem le pravil, kako se je zgodilo z njeno podobo. Kolikor bolj je spomin grenak in bolesten, toliko pogostejše zaboli v srcu.

Mati se nikoli ni dala slikati. Ko je ležala na mrtvaškem odru, sem se spomnil, da jo bodo zakopali, nasuli na rakev težko in visoko gomilo in da nikoli več ne bomo videli njenega obraza.

Sam sem bedel ob njej. Tako globoka je bila tišina v izbi, da sem skoraj — slišal svoje žalostne misli. Časih je zaprasketala sveča, plamen je švignil višje ter je obžaril njen obraz in njene roke, ki so se bele in trde oklepale razpela.

Poiskal sem papir in svinčnik, da bi risal njen obraz, kakor je bil tih in miren v smrti. Začel sem težko in trudoma, ker se mi je roka tresla in so me oči skelele od zatohlega vzduha. Pod temnim zelenjem se je svetil obraz, kakor iz belega kamna izklesan. Ob poslednjem vzdihu se je bila nasmehnila in tisti smehlja je ostal na ustnicah.

Bral sem nekoč, kako je umiral svet mož. Vsa izba je bila polna sorodnikov, prijateljev in občudovalcev, jok in stok se je razlegal prav na cesto. Ali v tistem trenutku, ko je sveti mož izdihnil, so prestrašeni pobegnili sorodniki, prijatelji in občudovalci ter se niso vrnili. Obraz se mu je bil nenadoma spačil, ves drug je bil, prejšnjemu čisto nič podoben, kakor da je bila pustna krinka padla od njega. V poslednjem hipu se je grešna duša razgalila, kajti smrt ne pozna laži in hinavščine.

Tista zgodba je resnična. Kadar se tiho zapro duri za življenjem, izreče vest svojo pravično in neizprosno sodbo; in ta sodba je z različnimi črkami napisana na čelu, na licih in ustnih. Če bi hotel risati dušo in skrito misel človeka, bi ga risal spečega, rajši mrtvega. Poznal sem jih, ki so prestrašeni planili iz spanja, ko so začutili na čelu pogled izprašujočih, bedočih oči. Tako bi se prestrašil grešnik, ki bi nenadoma in nepripravljen ugledal sodnika pred seboj.

V smehlaju materinem je bilo kakor sladek počitek po dolgi dolgi poti, kakor bogato plačilo za ves strašni, do zadnjega hipa nepriporočani in nepoplačani trud, kakor tisočkratno povračilo za neizmerno trpljenje. Vsa blagost in čistost, neoskrnjena od grenkih dni, od prečutih noči, od skrbi in bridkosti, se je razodevala na mrtvih ustnicah.

Videl sem malo v nemirni in dremotni svetlobi sveče. Papir je bil slab, čisto gladek, svinčnik pa je bil pretrd. Vendar se mi zdi še zdaj, da podoba ni bila čisto pogrešana ter da je odseval z nje vsaj žarek tiste lepote, plemenitosti in otroške, verne zaupljivosti, ki sem jo gledal pred seboj bolj z ljubeznijo svojega srca, nego s svojimi razbolelimi očmi. Iz težkih senc, iz opojnega vzduha in izpod črnega, sajastega dima sveč se je svetil bel, smehlajoč obraz, kakor upanje in vera iz bridkosti.

Ko sem odpotoval na Dunaj, sem vzel podobo s seboj. Spravil sem jo med knjige in papirje ter je nisem videl dolga leta. Zgodilo pa se je nekoč, da sem bil do smrti truden popotništva, skrbi in samoučnega. Zakaj človek postane časih kakor pred ogledalom, premeri z enim samim pogledom svoje življenje, vse od prvih let pa do tistega zadnjega dne, ki je skrit tam daleč v prihodnosti; prebledé mu lica, srce mu zastane: »Kod si hodil, nesrečnež? Čemu še dalje skozi pustinjo?«

Tisto jutro sem iskal med knjigami in papirji, da bi našel podobo svoje matere, da bi se poslovil od edinega obraza, ki sem ga v tistem trenutku ljubil. Iskal sem dolgo. Papirji so bili prašni in zarumeneli, na katerih se je komaj še poznala pisava. Pesmi so bile, nekatere še iz otroških let, in zgodbe, v katerih še ni bilo grenkobe poznejših.

Ko se mi je tresel v rokah opraseni, zarumeneli papir, me je spreletel mrz od groze. Nekoč je bila tam materina podoba, zdaj je ni bilo več. Komaj da so se še poznale izgajene zbledede sence, komaj še da se je svetilo izza njih megleno in motno, kakor zastrta luč. Očital sem si v svojem srcu:

Daleč je njen grob, zapuščen od vseh, samotni in žalosten, kakor so grobovi neznanih popotnikov! Daleč je ona sama, pozabljena od nas, ki smo se bili brez vodnika in brez cilja razbežali po svetu

Polje, kdo bo tebe ljubil ...

Takrat je bila pomlad. Kot nad vsakterim, so se tudi nad Logarjevim poljem dvigale bele meglice. Pršele so nad prebujeno zemljo, kot da bi se prelivale nejasne, mehke in lahno zakrite jutranje sanje. Iz rjavih razorov pa so se dvigali škrančki, peli, kot pojo vsako pomlad, vrisali v svojem žgolenju, kot more le vrisati srečna ter brzskrbna deca zemlje in sonca.

Bilo je jutro. Prihajali so na njive. Z živino in plugom, z motikami v rokah in z dlanmi, ki se žuljev niso bale. Stopali so kot vsako pomlad, ljubeče in spoštljivo, z Bogom v srcu in za blagoslov proseči, v oživljeno naravo, najčudovitejši hram božji. In sončni žarki so se ozirali nanje, božali jih, kot ljubeča mati toplo in prisrčno poboža svoje dete, ko se prebudi. In v tem božajočem žaru so zardela mlada, polna lica deklet, da so jih matere zrlle ponosno, očetje se zadovoljno nasmihali in fantje občudovali svoje izvoljenke.

Pri Logarjevih pa ni bilo tako. Orali so na Zakrajku, sicer najboljši njivi, a so se držali mrko in pusto, kot da bi pri njih še ne bilo pomladi. Pesem škrančka se jim je zdela otožna in drhteča kot žalostinka nad svežim, s cvetjem okrašenim grobom. Ko pa Tončke ni bilo.

V neki hotel v precej oddaljenem mestu so jo dali jeseni. Da bi kaj več znala in razumela kot mati ter vaška dekleta in bi se lahko na vasi z njo pobahal, ji je oče poiskal mesto kuhinjske učenke ter prav lepe denarce štel za njeno izobrazbo. Da so pa v to svrhu ustanovljene gospodinjske šole, ni pomislil.

Pa se je Tončka res izučila. Saj je bila nadarjena. Ali ko so se že domači veselili njene vrnitve, se je domislila, da je na kmetih vse dolgočasno in pusto, doma vse tako enostavno in preprosto, a v mestu, na asfaltiranih ulicah, v visokih palačah vse veliko lepše in prijetneje. Je radi tega dognanja v mestu v neki službi ostala.

Pisali so ji domači, prosili jo, jezili se, a vse je bilo zaman. Da bi razumela krik, pesem in lepoto zemlje, je bila premлада,

a kot edinka prerazvajena, da bi ubogala izkušene ljudi. In še nekdaj jo je zadrževal. Mlad, eleganten lahkoživec, za odvetniškega pripravnika se je izdajal, sin mesta, ki resničnega doma ni nikdar poznal, ji je govoril o ljubezni. A je seveda pri tem mislil na denar, ki bi ga lahko brez vsakega truda nekoč za Logarjevo dobil. Toda Tončka mu je verjela. Ob osladno prijaznih častilčevih besedah je sanjala v dneve samostojnosti, v brezskrbnost življenja ob gospodskem možu. In ko je hodila po spolzkih parketih, je upala v gladkost življenja.

Dom je pa jokal. Samoten je bil in trpel kot dandanes trpi mnogotera kmečka domačija.

Bežali in gubili so se Tončki dnevi. Zdelo se ji je včasih, da so se gubili tako, kot se izgublja izpod skale izvirajoč in spet med kamenitim gruščem usihajoč kraški potok. Le kratak čas teče, med kamenjem in čez nerodovito zemljo čezi in ob tem resnično nikomur in ničemu ne koristi, dočim potok, ki mu je struga čez rodovitno zemljo, napaja, oživlja in po božji volji in z Njegovo pomočjo ustvarja nova drobena in velika življenja.

In ti potočki, njive ob njih, bližnje in daljne, temni gozdovi, kjer drhti pesem ujetih sap, bele hiše, nizke koče in začrnele bajte, vse je v združenju spev veličine, skrivnostni, vedno neizpet in tako čudovit in tajnostni, da ga ne dojamemo in niti ne razume vsakdo. Lepši in slajši je kot pesem violine in ko se je v nekem grenkem trenutku prikradel v Tončkino srce, sicer daljni in tih, so se v živahne oči prikradle prve solze domotožja ...

Prelival se je dih nedeljskega popoldneva. Čudovito obsijane so bile prašne stene palač ter strehe vil in v mestni park se je prikradla daljna pesem prostosti, melodija drhtenja gozdov, škrančkov in polja. Tončka je sanjarila v samotnem kotičku, na neki nekoliko skriti klopi. V obraz so ji šepetale temne veje kostanjev, a menila se ni zanje. Mislila je na lepe nedeljske popoldneve v domači hiši in razprla srce, hoteč se daljne pesmi napiti, dojeti tisto,

Dekle, bodi socialna!

Socialen je tisti, ki ima čut, smisel za svojega bližnjega. Kdor je socialen, sočustvuje z drugimi in pomaga tistim, ki so v nesreči.

Naravna lastnost. Dekle, žena je že po naravi socialna. Ustvarjena je za materinstvo, da daje življenje drugim, da mlado življenje neguje, hrani, varuje in vzgaja. Pa vendar ni ta naravna lastnost pri vseh dekletih enaka. Nekatere so bolj, druge manj naravnane k socialnosti.

Družina in vzgoja najmočnejše vplivata na človeka. Dekleta iz družin s številnimi otroki so že od doma navajene živeti v skupnosti. Marsikdaj se je bilo treba odreči čemu zaradi drugih. Nasprotno se pa edinkam navadno pozna, da so bile sre-

dišče pozornosti, da so jim v vsem ustregli.

Ko stopi dekle v življenje, se mora k socialnosti vzgajati tudi sama. Mogoče pa bo katera rekla: »Kako bom socialna, ko pa nimam s čim pomagati!« — Če ne moreš drugače, pokaži socialni čut s toplo besedo, s prijaznim nasmehom. Ne toži samo o svojih težavah, vživi se v trpljenje drugih!

Poglej okoli sebe! Poznaš bolešno mater, ki teško opravlja svoje delo in nima časa, da bi se posvečala otrokom v zadostni meri. Pomagaj ji! — V oni koči živi starček. Nikogar nima, da bi ga opral ali zašil. Prijazno mu ponudi svojo pomoč! — Še bi lahko naštevale, toda sama išči. Pri- like je veliko.

kakor jata golobov, kadar plane mednje jastreb — smrt. Kakor njen grob in kakor ona sama; tuja in daljna je njena podoba mojim očem, ker je bila dolga leta tuja in daljna moji duši!

Stopil sem k oknu, da bi pogledal, ali je moč ljubezni in spomina velika dovolj, da bi iz senc in prahu priklicala zbledeli obraz. Z očesom nisem videl, komaj da sem z mislijo slutil zabrisane poteze, luči in sence, ki so se brezoblično prelivale druga v drugo. Poskušal sem, da bi odgnil tisti sivi zastor; roka pa mi je bila okorna in plaha, obraz, ki sem ga priklinal, mi je bil tuj; ni bilo na njem tistega smehlaja, ki je razodeval zadnjo tolažbo in slavno odrešenje, ni bilo plemenitosti, očistene in utrjene v bridkosti. In ni bilo ljubezni, ki bi govorila z menoj tiho in prijazno v tej grenki uri. —

Z dlanmi sem zakril oči; tedaj se je prikazala pred menoj tako čista in jasna, kakor sem jo videl pred davnimi leti. Le njene ustnice se nikoli v življenju niso tako smehljale — zadnji, predsmrtni smeh-

česar do pred kratkim še ni razumela. Zaročenca Edija tokrat ni bilo ob njej. Da nima časa, ga je v mislih opravičevala ...

Toda nenadoma je zaskrbljena znan glas. Bil je Edi, a ne sam. Nevede zakaj, se je, mesto da bi hitela zaročencu naproti, skrilala za široko kostanjevo deblo. In bilo ji je v srečo teh par kretenj. Ravno je Edi razlagal svoji spremljevalki načrt radi Tončke: »Eh, kaj bi se vznemirjala radi te neumne, lahkoverne goske! Saj vendar uvidiš, da ni zame, ne po izobrazbi, ne po okusu. Moj smoter, moj ideal si ti, Malvina, učena in moderna moja ljubica.« »In vendar jo misliš poročiti,« je Ediju njegov ideal ugovarjal. »Ah, Malvina, daj si vendar dopovedati. Ti nimaš skoraj ničesar, jaz, veš, še toliko ne in tudi brez službe sem sedaj. Saj vendar veš, da je še med nas, pisarniške uslužbenke, zašla konkurenca ... A ta Tončka je edinka. Imela bo grunt, precej velik da je, pravi, ki ga takoj po prevzemu prodam, nato se radi razlike med nama ločim in pridem k tebi,« je elegantni in lahkoživi Edi tolmačil svoji izvoljenki. Le to je še slišala Tončka. Druge besede so bile nerazločne, Edi in Malvina sta se oddaljila, zatonila za alejo temnih konstanjev. Sicer še pravi čas. Vsaj nista slišala, kako je kriknila razočarana Tončka. Saj se ji je zdelo, da so ti izgubljeni koraki peli njeni sreči nagrobno pesem in da bo senca kostanjev ubila njeno srce, v katerem se je preklalo življenje, vera, upanje, ljubezen in smrt. Dvignila se je, kot se dvigne od dežja nagnjena pšenica, tiho, otožno in nekako za čudo mrtvo. Omahujoče je tavalala proti sinjemu jezeru, čisto skritemu in samotnemu. Dva bela laboda sta plula čez sinjino in mehko se je na mirni vodi odražal šepet belih rož, na ozkih, umetnih greclah cvetočih. Ni bilo globoko to umetno jezero, a vendar dovolj globoko za strto srce in razočarano ljubezen. Ni bil čisto samotni park, ali kdo se bo brigal za navadno uslužbenko, tavajočo v skritem kotu nekje, ko ima svojih želja preobilo.

Vročično je zrla Tončka jezero, nad vodo se je sklonil nje blede obraz, dvignile so se roke nad mehko sinjino, hoteč objeti mir, ki se je zrcalil iz skrivnostnega, kamnitega dna.

»Končam, ubijem se,« je sklenila.

Takrat pa so od nekoč pripluli čudno lepi zvoki pesmi. Morda je pela služkinja, prisiljena živeti daleč od doma, morda je dete hrepnenja, zagoreli ciganček zapel tisto lepo: »Polje, kdo bo tebe ljubil ...«

Kot na ukaz se je dvignila Tončka, nagnila se proč od mameče sinjine. Zdelo se ji je, da je v pesem človeka kriknilo polje, v melodijo tisti opojni duh zemlje, ki jo je klical že toliko dni, a se mu radi ljubezni do človeka ni odzvala. Toda, sedaj, ko ji je nevede razkril svoj pravi namen, se je končno vendarle domislila, da srca staršev gotovo radi nje krvavita, da jo ljubijo, čakajo še vedno z neizpremenjenim hrepnenjem njene vrnitve, da molijo za njo, nezvesto in da navsezadnje ljubezen do doma resnično ni varana skoraj nikdar ... »Ljubil žar me bo pomladi, ki nad mano bo sijal,« je drhtela pesem. Dušo svojo, sanje in nade je pevec razlil v hrepenečo melodijo. Takrat je Tončkina duša vstala. Zamrla je misel na Edija. V srcu se ji je porajala živa ljubezen do zemlje, vedno lepe in zveste, ki od tiste ure zamirala ni.

Tončka se je vrnila. Staršem v veselje, sebi v srečo in domu v blagoslov ter v ponos. In kot nobena v vasi je od ure preizkušnje v parku ljubila opojnost dišave, sicer preprostega travniškega cvetja, šumenje temnih gozdov in pesem obdelanega, rodečega polja, vedno čudovito, bajno lepo in, kar je še najslajše, vedno neizpeto in nikdar končano.

KAKO KAŽE EVROPSKA URA?

Kadar je pri nas poldne, ni istočasno tudi v drugih evropskih državah. Ponekod je prej, ponekod pa kasneje. V Bolgariji, Romuniji, Grški, Rusiji (zahodni), Finski, Švedski in Turčiji je takrat ura 13, v Belgiji, Holandski, Angliji, Franciji in Španiji pa je šele 11.

Od kod ta razlika? — Ker se zemlja suče od zahoda proti vzhodu. Tako se v vzhodnih krajih prej zdani nego pri nas in spet prej pri nas nego na zapadu. Čas, ki ga kažejo naše kolodvorske in druge točne ure, se imenuje srednje-evropski čas. To se pravi, da kaže ura enako kakor pri nas tudi v Italiji, Nemčiji, Švici, Jugoslaviji, Čehoslovski, Madžarski in še v drugih državah, ki jih prištevamo srednji Evropi.

Ivan Cankar

P * I * S * A * N * O * B * R * A * N * J * E

KDO NOSI HLAČE?

ZGODBA Z DOMAČIH HRIBOV (Nadaljevanje in konec)

Dva dni je Lenc pobešal glavo, tretjega dne popoldne pa je iznenada izginil. Jerca ga je kmalu pogrešila in je jela jezno po njem spraševati; pa ni vedel nihče zanj.

Tedaj — bilo je že v mraku, ko je Jerca mleko precejala, se je oglašil pod hišo hreščoč vrisk. Pogledala je skozi okno in si skoraj ni mogla verjeti.

Tu spodaj se je zibal njen mož in ga je nosil toliko, da je meril cesto čez in po-čez. Ali je bilo mogoče, da si je ta mevža mevržasta zeljeva upal in je šel in se napil?

»Juhuhuhul«
Lenc je prikoleštral do plota in se za-letel v durce, da so se kar po strani obe-sile. Opotekel se je proti stopnicam, ma-hal z rokami in pel:

»Jerčka, odpri duri,
jaz sem Kogelski Juri,
sem žavbern fant,
mam strgaaan gvant...«

Jerca se je prijela za glavo:
»Tako natreskan mi prideš! Na, poča-kaj me ti!«

»Juhuhuhuuul«
Prilomastil je na lopo in zvrnil grede še prazen škaf. Tedaj pa se je oglasila ona:
»Salabolski ded, kaj si si pa še zdaj no-vega zmisliš?«

»Daaa,« je odgovoril Lenc v globokem basu.

»Kaka manira je to, da lep dan v go-stilni sediš in se ga tako natreskaš?«

»Daaa,« je ponovil Lenc.

»Ali ni škoda denarja? Drugi delamo in trpimo, ti pa zapravljaš, ha?«

»Daaa.«

»Si že drugih grehov poln, zdaj se boš pijači vdal!«

»Daaa.«

»Potem pa naj grem s teboj beračit, ko boš vse zapill!«

»Daaa.«

»Presneti terc, zdaj mi je pa dosti. Ali veš, da ga ni takega lumpa na svetu, ka-kor si ti?«

»Daaa.«

»Salabolt, ali hočeš, da ti bom posveti-la, tiii —!«

»Daaa.«

Zdaj pa se žena ni mogla več premagati. Ko gad je siknila v njega in ga skušala za uhlje prijeti. Mož pa jo je odrinil, po-tegnil iz jopiča bič in se zadril:

»Danes bom pa jaz godel, da boš vedela, kdo je mož in gospodar pri hiši.«

Zavihtel je bič, da je zapleskal po nje-nem hrbtu: plesk! plisk! plesk!

»Pomagajte! Ubil me bo. Ubil me bo.«

»Ubil te ne bom. Ampak nauk ti bom dal, pravi krščanski nauk s poprom in pa-priko in zasoljen.« — Plisk! Plesk! — »Da

boš vedela, kaj nas vera učil« — Plesk! Plisk! — »Da mora biti žena možu podlož-na!« — Plisk! Plesk!

Žena je tulila in se drla in je hotela uiti. Pa ji je zastavil pot.

»Le počaj, ženkica; še nisva opravila. Zdaj se bova šele pomenila. Ali veš, da so podložniki svojim predstojnikom dolžni spoštovanje, ljubezen in pokorščino?«

Ko se je Jerca obotavljala z odgovorom, je zopet zapleskal bič po njenem hrbtu: plesk! plisk!

Tedaj je odgovorila s svojim najvišjim glasom:

»Da, dal«

»Ali mi hočeš biti pokorna, me spošto-vati in poslušati, kakor nas sveta vera v katekizmu uči?«

»Da, dal«

»Ali si hočeš vse muhe pregnati in sit-

A. P. ČEHOV:

Govornik

Bilo je lepo jutro, ko smo pokopali ob-činskega tajnika Kirila Ivanoviča Vavilonova. V grob sta ga spravili dve pri nas zelo pogosti boleznii: huda žena in pijača. Ko se je pogrebni sprevod zganil od cerkve pro-ti pokopališču, je eden izmed prijateljev pokojnika, neki Poplavskij, v naglici zle-zel v kočijo in se popeljal k svojemu pri-jatelju Grigoriju Petroviču Zapojkinu. Ta Zapojkin je bil še mlad človek, vendar si je že pridobil precejšen sloves. Imel je nam-reč redki dar, da je znal kar na vsem lepem spustiti govor za najrazličnejše priložno-sti: rojstva, smrti, ženitnine in obletnice, napredovanja v službi in upokojitve. Lah-ko je govoril ob vsaki uri: zjutraj, komaj se je zbudil, na tečje, popolnoma pijan, v blodnji. Njegovi govori so bili vselej tekoči in gladki; v svojem besednjaku je imel več usmiljenih besed kot je mrčesa v ka-teri koli beznici. Govoril je zmeraj ele-gantno in tako na dolgo, da je bilo včasih, posebno pri ženitninah trgovcev, treba po-klicati policijo, da ga je pripravila k molku.

„Dragec moj, prišel sem pote — je začel Poplavskij, ko je prijatelja našel doma — obleči se in pojdi takoj z menoj! Umrl je eden izmed naših prijateljev in prav sedaj ga nesemo na drugi svet. In dragi prija-telj, treba je, da mu nekdo spregovori v slovo. Kakršno koli bedastočo... Zaupa-mo vate. Ako bi bil umrl kak skromen u-radnik, te ne bi nadlegovali, toda ta je bil tajnik... lahko rečemo, steber pisarne. Ne gre, da bi pokopali takega veljaka brez na-govora!“

„A tajnik — je zazelal Zapojkin — ti-sti pijanec?“

nobo pustiti, z menoj pa, ki sem tvoja boljša polovica, potrpeti, dokler naju smrt ne loči?«

»Da.«

»Ali sem jaz pri hiši, ki nosim hlače?«

»Da.«

»Ali mi ne boš nič zamerila in me boš lepo pogledala?«

Zopet je vzdignil bič. Ona je zatrepetala:

»Da, da, dal«

»Tedaj mi daj roko! — Desnico!«

Ko mu jo je dala, so začindrali pred oknom godci, ki jih je bil zbral Miha, Lenc pa je prijel Jerco okoli pasu in je zarajal z njo, da se je kar pokadilo, zraven pa je pel in vriskal:

»Holadri, holadra,
Jerčka me rada ima,
Jerčka me rada ima,
jaz pa tudi njooooo.
Juhuhuhuuuuul«

Odsihmal Jerca svojega rajnega ni več ne v misel ne na jezik jemala in se je z vso dušo in z vsem srcem oklenila Lenca.

„Da, prav tisti pijanec! Pa da veš, dobil boš cvrtje in dober prigrizek, plačali ti bo-mo tudi kočijo. Pojdi, dušica moja. Go-vori, tam na grobu, kot da si Ciceron. Do-biš dobro plačilo!“

Zapojkin je z zadovoljstvom pritrdil. Z rokami si je poravnal lase, obraz se mu je raztegnil v tugobne gube in s Poplavskim sta stopila na cesto.

„Poznam tega vašega tajnika, — je de-jal, ko sta lezla v kočijo — bil je capin in zverina, kot jih je malo. Pokoj njegovi duši.“

„Daj no, Griša, ni prav, da žališ mrtve.“

„To vemo! At motruis nihil bene“, kljub tem pa je bil tat.“

Prijatelja sta dohitela mrtvaški sprevod in mu sledila. Počasi so nosili mrtveca, ta-ko da so imeli pri tem čas tri krat skočiti po poti v gostilnice in zvrniti kozarček za pokoj pokojnikove duše, preden so prišli na pokopališče.

Tašča, žena in snaha so po starem obi-čaju na ves glas jokale. Ko so krsto spustili v jamo, je žena celo zatulila:

„Pustite me, da grem za njim!“ — To-da ni šla za njim v grob, najbrž, ker se je v tem spomnila na vdovsko pokojnino. Ko je nastal mir, je Zapojkin napravil korak naprej, s pogledom objel ljudstvo in začel:

„Ali naj verjamem svojim očem in uše-som? Ali niso samo grozne sanje, ta krsta, ti objokani obrazi, ti vzdihli, ti kriki?... Toda žal, to niso sanje in oči me ne varajo! On, ki smo ga še malo prej videli med na-mi, bil je tako mladeniški, tako miren, ta-ko svež, on ki je še malo prej pred našimi očmi priden kot mravlja neutrudno nosil

med v skupne panje naše vlade, on, ki... prav on se je sedaj spremenil v mrtvo tru-plo, njegova dela so postala privid! Smrt, ki ne pozna usmiljenja, je stegnila svojo le-deno roko po njem, prav takrat, ko je on, kljub svoji precejšnji starosti, bil še na vi-šku svojih sil in je zbujaal najlepša upa-nja... Izguba, ki je ni moč nadomestiti! Kdo bo stopil na njegovo mesto? Imamo mnogo dobrih uradnikov, toda Prokofij Osipič je bil edinstven! On se je vsega, prav vsega posvetil svoji častni dolžnosti, ni štedil svojih sil, ni spal ponoči. Bil je brez madeža in nepodkupljiv. Zaničeval je tiste, ki so ga poskušali podkupiti, da, ku-piti, na škodo splošne dobrobiti vseh; pre-ziral je tiste, ki so s tem, da so mu ponu-jali sladkosti življenja, ga poskušali pri-praviti do tega, da bi prekršil svojo dolž-nost.

Prokofij Osipič je svojo skromno plačo delil s še revnejšimi tovariši v uradu in se-daj ste slišali žalostne vzdihne vdov in sirot, ki so živeli od njegove velikodušnosti.

Bil je ves predan dolžnostim svoje službe, dobrim delom in on pravzaprav sladkosti in prijetnosti življenja sploh ni poznal. Od-rekel se je celo družinski sreči, saj veste, da je do konca svojih dni ostal samec! In kdo ga bo nadomestil prijateljem? Še imam pred seboj podobo njegovega dobrega, o-britega obraza, prešinjal ga je čist smeh-ljaj. Še imam v ušesih njegov nežni glas, bil je sladek in prijateljski. Mir vašemu te-lesu, Prokofij Osipič! Počivaj v miru po-šteni in plemeniti mučenik!«

Zapojkin je nadaljeval s svojim govo-rom, poslušalci pa so začeli mrmrati. Govor je bil vsem všeč, je izvalil kako solzo, ven-dar se jim je marsikaj zdelo precej čudno. Predvsem, niso mogli razumeti, zakaj go-vornik naziva mrtveca Prokofij Osipič, ko se je vendar imenoval Kiril Ivanovič. Nadalje, vsi so vedeli, da se je vse svoje življenje pričkal s svojo zakonito ženo, za-to ga pač ni bilo moč smatrati za samca. In končno, pokojnik je imel gosto in dolgo rdečo brado, kot jo vidiš redkokdaj in si je ni nikdar obril;ategadelj je bilo nerazum-ljivo, zakaj je govornik trdil, da je bil po-kojnik obrit. Poslušalci so se začudeno spo-gledovali in skomigali z rameni.

»Prokofij Osipič! — je nadaljeval govor-nik in uprl svoj zamaknjeni pogled v ja-mo — tvoj obraz je bil grd, zelo grd, bil si čudak in godrnjač, vendar mi vsi smo vedeli, da pod to zunanjo skorjo bije žlaht-no in dobro srce.«

Sedaj so poslušalci opazili nekaj čudne-ga tudi na govorniku samem. Svoje oči je bil uprl na neko določeno točko, zenice so se mu razširile. Postajal je nemiren in nje-gova ramena so se tresla. Naenkrat je sun-kovito umolknil in se z odprtimi usti, ves prepaden obrnil k Poplavskemu:

„Poslušaj, on je vendar živ!“

„Kdo je živ?“

»Prokofij Osipič. Glej, tam stoji, blizu spomenika!“

„Pa saj ni nikdar umrl. Umrl je Kiril Ivanovič.“

„Saj si mi vendar ti sam rekel, da je umrl tajnik!“

„Prav ta Kiril Ivanovič je bil tajnik. Ti, dragec moj, si skuhal lepo zmešnjavo. Pro-kofij Osipič je res bil svojčas tajnik pri nas, pa že pred dvema letoma je bil po-višan za načelnika oddelka.“

„Vrag te razumi!“

„Čemu molčiš? Nadaljuj, kaj si bodo pa sicer ljudje mislili?“

Zapojkin se je obrnil proti grobu in z isto zgovornostjo kot prej nadaljeval pre-kinjeni govor. Blizu spomenika pa je stal Prokofij Osipič, star uradnik z golo obri-tim obrazom. Z jeznim pogledom je meril govornika.

„Kaj ti je padlo v glavo, da si zmešal ta-ko godljo?“ so po pogrebu uradniki smejoč spraševali Zapojkina. „Pokopal si živega človeka.“

„Ni to prav, mladenič,“ je zagodrnjal Prokofij Osipič. „Vaš govor bi bil morda primeren za mrtveca, z ozirom na živega človeka pa je pravo norčevanje. Poslušajte, za božjo voljo, kaj ste vse rekli! Brez ma-deža, nepodkupljiv, ni nikdar sprejemal daril... O živem človeku je moč reči kaj takega samo, če se hočete norčevati iz nje-ga. In dragi moj gospod, nihče vam ni dal pravice grajati moj obraz. Grd, grozoten. Naj bo, toda čemu javno devati v nič mo-jo pojavo. To je žalitev!“

JULES VERNE:

74

Potovanje na Luna*)

— Na koliko stopinj pa cenijo tempera-turo med-planetarnega prostora? je vprašal Nicholl.

— Nekdaj, je odgovoril Barbicane, so mislili, da je ta temperatura silno nizka. Pri računanju na podlagi pojemanja te-perature na toplomeru so prišli do mili-jonov stopinj pod ničlo. Toda Michelov rojak Fourier, slavni učenjak Francoske a-kademije znanosti, je te številke skril in jih približal pravilnemu ocenjevanju. Po njegovem temperaturi v svetovnem prostoru ne pade pod 60 stopinj.

— Malenkost! je dejal Michel.

— To je približno, je odgovoril Barbi-cane, ista temperatura, kot jo ugotavljajo v polarnih pokrajinah, na otoku Melville ali v Fort Reliance, namreč 56 stopinj pod ničlo.

— Treba bi bilo seveda še dokazati, je dejal Nicholl, da se Sourier v svojih ceni-tvah ni zmotil. Če se ne motim, ceni neki drugi francoski učenjak, g. Pouillet, tem-peraturo v vseirju na 160 stopinj pod ničlo. To bomo lahko preverili.

— Zdaj že ne, je odgovoril Barbicane, kajti sončni žarki zadevajo neposredno naš toplomer in tako bi dobili zelo visoko tem-peraturo. Toda, ko bomo dospeli na luno,

bomo imeli v petnajst dni trajajočih nočeh, ki izmenoma zagrinjajo obe njeni plati, le-po priliko za ta poskus, kajti naš satelit se giblje v praznem prostoru.

— Kaj pa razumeš v izrazu »prazen pro-store? je vprašal Michel. Ali je ta prazni-na absolutna?

— To je praznina, v kateri ni nobenega zraka.

— In v kateri ne nadomešča zraka nobe-na druga snov?

— Pač. Eter, je odgovoril Barbicane.

— Aha! in kaj je eter?

— Eter, prijatelj moj dragi, to je snov sestavljena iz nepreračunljivih atomov, ki so sorazmerno s svojim obsegom — tako trdijo razprave o molekularni znanosti — drug od drugega tako oddaljeni kakor nebeška telesa v vseirju. In vendar je nji-hova medsebojna razdalja manjša od treh milijonink milimetra. Ti atomi proizvaja-jo s svojim gibanjem svetlobo in gorkoto, in sicer napravijo v sekundi 430 trilionov valovanj, njihov obseg pa znaša samo 4-6 desetisotink milimetra.

— Milijarde milijard, je zaklical Michel Ardan, ali so njihove tresljaje res premerili in prešteli? Veš, prijatelj Barbicane, to so samo učenjaške številke, ki plaše uho, du-ha ti pa ne zbistre.

— Pa je treba govoriti o številkah...

— Ne, bolj je primerjati. Številka »trili-jon« ne pove ničesar. Primerjava dveh predmetov pove vse. Na primer: če mi še tako ponavljaš, da je Uran 77-krat, Saturn

900-krat, Jupiter 1300-krat in sonce 1 mili-jon 300.000-krat večje kakor Zemlja, ne bom vedel dosti več kakor prej. Zato so mi neprimerno bolj všeč tiste stare primerjave v knjigi »Double Liegeois«, ki govori v temle navidez neumno preprostem jeziku: »Sonce je buča s premerom dveh čevljev, Jupiter pomaranča, Saturn majhno jabol-ko, Neptun češnjava peška, Uran velika češ-nja, Zemlja grah, Venera grašek, Mars de-bela bunka igle, Merkur gorčično zrno, Ju-non, Ceres, Vestain Palas pa samo peščeni drobci! Tako vsaj veš pri čem si!

Po tem Michelovem izpadu proti učenja-kom in trilionom, ki jih tako hladnokrv-no kopičijo, so se potniki lotili Satelitove-ga pogreba. Treba ga je bilo vreči v ne-skončni prostor, tako kot vržejo mornarji truplo v morje.

Toda, kakor je opozarjal predsednik Bar-bicane, je bila za to potrebna naglica, da bi se izgubilo čim manj zraka, ki se zaradi svoje prožnosti hitro porazgubi. Pri des-nem okencu, ki je merilo približno 30 cen-timetrov, so skrbno odvili železne zatikače, medtem ko se je Michel ves potrj pripravljal, da vrže psa ven. Močan vzvod, ki je premagal pritisk zraka na notranje stene krogle, se je uprl v šipo, ki se je hitro za-sukala in Satelita so zalučali skozi okence. Ušlo je komaj nekaj molekul zraka in po-skus se je tako dobro posrečil, da se je Bar-bicane pozneje na ta način brez strahu zne-bil vseh nepotrebnih odpadkov, ki so bili v napoto. (Dalje prihodnjič)

Komunistični raj — uresničen na Kitajskem

Že večkrat smo poročali o velikanskem poskusu komunistične vlade na Kitajskem, da popolnoma uresniči komunizem s pomočjo „komun“ ali po slovensko „skupnosti delovnih ljudi“. Kar si v Sovjetski zvezi niti Stalin ni upal in Hruščev tudi ne upa, to nameravajo uresničiti na Kitajskem ter prisiliti okrog 650 milijonov prebivalcev k novemu načinu življenja. Po listu „US News & Report“ posnemamo nekaj podatkov, kako izgleda dokončno uresničen komunizem ali kot so nekoč ga imenovali komunistični revolucionarji „raj na zemlji“. Edini raj, ki more obstojati po njihovem mnenju, kajti v onostranstvo oni ne verjamejo in vera jim je zgolj „strup za ljudstvo“.

Najprej je komunistična vlada stegnila svojo roko po kmečki delovni sili. Ženske, ki so se doslej posvečale hišnim delom, je uporabila kot delovno silo v industriji, katere glavna naloga pa je, da poveča vojaško silo.

Po velikosti odgovarjajo komune našim okrajem. V njih živi na tisoče kmetov, ki bodo združeni v popolnoma vojaški način komunističnega življenja. Poslednji ostanki privatne lastnine jemljejo konec in prav tako tudi družinske enote in vse druge vezi, ki so na poti komunizma.

Prve poizkusne komune so rdeči ustanovili marca lani. Septembra je nato vlada ukazala organizacijo 750 tisoč kmečkih za drug v 100 tisoč komun.

Ureditev poskusne komune Veihsing (Sputnik) v provinci Honan nam pokaže obliko tega novega sistema. Ta komuna šteje 43 tisoč kmetov. Ko so ti kmetje vstopili v komuno, so se odrekli privatni posesti zemlje, hiš, poljskega orodja in živine. Obdržati so smeli le majhno količino malih živali in perutnine.

Ta komuna se udeležuje na industrijskem in poljedelskem področju. Gradi železarne, hidroelektrične centrale in druge naprave za težko industrijo. Vsi mlajši prebivalci so organizirani v miličniške edinice, „ki bodo podvržene rednim vojnim vajam in ki bodo opravljale naloge, ki jih jim bo odredila država.“ Toda komunisti ne nameravajo dati orožja v roke starejši generaciji, ki še ni tako temeljito prekušena s komunističnimi nauki kot pa mladina.

Člani komune so organizirani v „produksijske brigade“. Za sedaj so člani deležni pridelkov v skladu s številom „delovnih dni“ poedincev. Čim pa bo mogoče, bo zavlada sistem plač kot ga že imajo v državnih podjetjih. Oni, ki bodo »energično in dobro delali« bodo deležni doklad, »leni« bodo pa utrpeli odbitke. Odrejeno je tudi, »da morajo plače naraščati počasneje kot pa porast produktivnosti«.

Vsaka brigada bo imela menzo, dom za dojenčke, krojače, bolničarja in babico. Komuna bo zgradila bolnico, dom za ostarele in javno pokopališče. Na ta način bodo člani komune pod nadzorstvom od zibelke do groba.

Komuna bo »skrbela za kulturno in športno udejstvovanje mas, tako da bo ko-

munistično ljudstvo zdravega telesa in uma«.

Obstoječe hiše članov komune se lahko razrušijo in njih opeka, les ter ostali gradbeni material bo služil za graditev skupnih poslopij.

Komuna je pod direktnim nadzorstvom državnih oblasti. Določeno je, da morajo biti načrti komune predloženi državnim planskim organizacijam, predno jih začnejo izvrševati.

Članom komun je obljubljena prosta hrana, čim bo na razpolago dovolj žita. Centralni komite komunistične partije je izjavil, da bodo komune utrle pot v popolnoma komunistično družbo, v kateri bo veljal princip: »Od vsakogar delo po njegovih zmožnostih in vsakemu življenjske dobrane po njegovih potrebah.«

Toda ta doba se zdi precej odmaknjena, kajti predpogoj zanjo je obilica potrošniškega blaga. Do tedaj bo pa sistem komun izvedel regimentacijo kitajskih kmetov in

V slovenskem samostanu počivajo francoski kralji

V jugoslovanskem delu Gorice stoji na gričku Kostanjevici starodavni, mogočni frančiškanski samostan, ki ima v podzemlju veliko zgodovinsko znamenitost. Tu so namreč posmrtni ostanki zadnjih francoskih kraljev iz rodu Burboncev. Niso pokopani v Parizu, njihov zadnji dom je na tujem.

V grobnici na Kostanjevici je še polno najrazličnejših ostankov, grbov, simbolov in slik, ki pričajo o njihovi nekdanji slavi in moči. Deset tisoči ljudi obiščejo vsako leto to znamenitost.

Med temi je največ Francozov. Prva knjiga za vpisovanje obiskovalcev je iz leta 1836, ko so položili k zadnjemu počitku pregnanega kralja Karla X.

Po dolgem, ozkem in temnem hodniku prispemo do zadnjega kraljestva Burboncev... Na levi in desni stoje velike krste na težkih marmornatih podstavkih. V njih je francoska prst, ki so jo nalašč pripeljali iz Pariza.

Tu leže balzamirana trupla kraljevske rodbine. Včasih je bilo videti obraze pokojnih skozi steklene pokrove. Kasneje pa so lesene krste položili v težke marmornate

skrčili njihovo potrošnjo na najmanjšo mero, v korist industrializacije. V komunah bodo kmetje izgubili lastnino zemlje, hiš in živine in po potrebi jih bodo zaposljevali kot poljske ali pa industrijske delavce.

Žene zaposlujejo v vseh delih izven doma, od javnih pralnic do graditve cest. Istočasno urejajo menze, javni domovi za dojenčke in krojačnice, ki bodo oprostile žene od tradicionalnih nalog gospodinje in matere. Ta razvoj preti uničiti družino, ki je bila od nekdaj stebler Kitajske. Kaj se dogaja z družinskim življenjem, se lahko razbere iz nekaterih znakov, kot n. pr. uvedba tako zvane »sobotne noči«: vse poročene žene, ki živijo v skupni spalnici, gredo ob sobotah v druge spalnice, razen ene, tako da ostane izmenoma vsak teden ena lahko nemotena s svojim možem.

Poiskujejo tudi podaljšati sedanjí 48-urni delovni teden. Ker vlada veliko pomanjkanje železa, morajo ljudje prijaviti in oddati železna vrtna vrata in druge odvišne: železne predmete v stanovanjih.

Kitajec dobi na mesec približno 11 kg riža, 200 gramov sladkorja in 15 kg moke, k temu pride še majhna količina svinine za vsako družino. Vsakdo dobi približno 8 metrov cenene bombažne tkanine na leto.

Uničeno bo kmečko življenje v tradicionalnem smislu. Komunistični oblastniki upajo, da bo tako pretrgana povezanost ljudi z zemljo, ki je osnova neodvisnega duha.

sarkofage, ki jih je izdelal Slovec Anton Ušaj iz Gorice.

Karel X. je moral za pariške revolucije leta 1830. bežati iz izgubljenega kraljestva v Anglijo, nato pa v Prago, od koder se je l. 1836 z vso družino preselil v Gorico. Takrat je v naših krajih morila kolera, ki je sicer prizanesla prebivalcem Gorice, pobrala pa je francoskega kralja brez prestola.

Zdaj počiva Karel X. v grobnici na Kostanjevici. Ob njem so našli zadnje mesto tudi drugi Burbonci: sin Ludovika XIX., Henrik V. Henrikova žena Marija Terezija in sestra Luiza, vojvodinja Parmška, ter žena Ludvika XIX., Marija Terezija Charlotta.

Vendar poslednji Burbonci tudi po smrti niso imeli pravega pokoja. Leta 1917. se je Gorici približala fronta in takrat so mrtvi kralji morali bežati na Dunaj, kamor so jih pripeljale avstrijske oblasti. Po vojni pa so jih spet položili v staro grobnico na Kostanjevici.

PFAFF Reparaturdienst

SIVALNI IN PLETILNI STROJI

Grundner

KLAGENFURT, WIENER GASSE 10
POLEG MESTNE CERKVE

ZA MATERINSKI DAN

kupite lepa darila po ugodnih cenah
BLAGO — PERILO — RUTE pri

L. Maurer

KLAGENFURT, ALTER PLATZ 35

Najlepši spomin na sv. obhajilo
in birmo je slika iz fotografskega
ateljeja

TOLLINGER

Klagenfurt, Alter Platz 31. Telefon
20-76. — Na binkoštno praznike oba
dneva odprto.

še huje kot kitajske podanike pa zatira komunistična vlada sosednji Tibet, ki ga je zasedla leta 1951. Posvetni in verski poglavar Tibetancev Dalai lama se je zaradi terorja umaknil v Indijo, kjer mu je ondotni ministrski predsednik Nehru (desno) dal zavetišče (glej poročilo na l. str.).

**Štedilnike, peči
kmetijske
potrebščine**

ugodno in na obroke pri

Hans Wernig

Klagenfurt, Paulitschgasse (Prosenhof)

Radio aparati
šivalni stroji
Kolesa

V VELIKI IZBIRI

**Radiohaus
KERN**

Klagenfurt, Burggasse

Ugodna plačila na obroke

K. Sekerka
AUSKOPFERER

KLAGENFURT 10.-Oktoberstr.
(neben Kino Prechtl)

SLOVENSKE ODDAJE V RADIOU

PONEDELJEK, 11. 5.: 14.00 Poročila, objave. Pregled sporeda. — Glasba in zanimivosti od vsepovsod. — 17.55 Za ženo in družino. — TOREK, 12. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Zdravniški vedež. — SREDA, 13. 5.: 14.00 Poročila, objave. — 5 minut za čebelarje. — Kar želite, zaigramo. — ČETRTEK, 14. 5.: 14.00 Poročila, objave. — V maju leta... (Kulturni koledar). — PETEK, 15. 5.: 14.00 Poročila, objave. — Zgodovina odkrivanja sveta: Vikingi Južnega morja. — SOBOTA, 16. 5.: 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca. — NEDELJA, 17. 5.: 7.30 Duhovni nagovor. — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Od blizu in daleč

Za staro železo bodo prodali največja angleška potniška parnika »Queen Elizabeth« in »Queen Mary«, ki nosita ime po dveh angleških kraljicah. Obe ladji sta res dobrih 20 let bili kraljici Atlantskega oceana, ko sta prevažali potnike med Evropo in New Yorkom v Ameriki. Med vojno sta bili spremenjeni v transportni ladji za vojaštvo. Ko pa je utihnilo orožje, pa sta prevzeli svojo staro službo. Lastnica družbe »Cunard Line« pravi v svojem sporočilu, da obe ladji, ki imata vsaka nad 80.000 ton, ne moreta več konkurirati modernjšim ladjam, ki so bile zgrajene po vojni. Te so namreč manjše, ker pa uporabljajo namesto železa v znatni meri lahki aluminij, zaradi prihranka na teži morejo sprejeti več potnikov.

3 mrtve može je odkril neki prometni policaj v nekem avtomobilu za prevoz pohištva, ki je stal ob robu ceste blizu kraja Backnang na Württemberskem v Zapadni Nemčiji. Može so najbrž hoteli nekaj ur zaspati, zato so zaprli vrata in okna vozila ter odprli ogrevalno napravo voza. Ta pa je morala puščati in so jih uhajajoči strupeni izpušni plini zazibali v večno spanje.

Filmska ocena

ZNAKI ZA OCENO FILMOV: I = priporočljiv za vse; Ia = priporočljiv za odrasle in zrelejšo mladino; II = za vse; III = za odrasle in zrelejšo mladino; IV = le za odrasle; IV = za odrasle s premislekom; IVb = za odrasle z resnim premislekom; V = odsvetujemo; VI = odklanjamo; + ga priporočamo; ++ film je res vreden, da si ga ogledamo.

BOROVLEJE

Sobota, dne 9. V.: Hallo, Taxi! (III). — Nedelja, dne 10. V.: U 47 — Kapitänleutnant Prien (IV). — Torek, dne 12. V.: Revolverplatte (IV). — Četrtek, dne 14. V.: Zwei Herzen im Mai (IV).

BISTRICA V ROŽU

Sobota, dne 9. V.: Die zwölf Geschworenen (III**). — Nedelja, dne 10. V.: Der Graf von Luxemburg (IV). — Sreda, dne 13. V.: Ritt in die Hölle (IV).

PLIBERK

Sobota in nedelja, dne 9. in 10. V.: Laila (II). — Torek in sreda, dne 12. in 13. V.: Ohne Mutter geht es nicht (III).

ST. JAKOB V ROŽU

Sobota in nedelja, dne 9. in 10. V.: Was die Schwalbe sang (III).

URADNA OBJAVA

Sejem svetlega goveda v St. Vidu na Glini
Druga spomladanska licitacija Zveze rejcev svetlega goveda za Koroško in Stajersko bo v torek, dne 12. maja v lopi živinorejcev v St. Vidu ob Glini. Začetek ob 9.40 uri.

Prigon in razvrstitev v vrednostne razrede bo pa dan prej, v ponedeljek dne 11. maja ob 13. uri. Prignali bodo 80 bikov in 50 visokobrejih krav in telic. Vse živali so preiskane glede tuberkuloze in bacila Bang.

Rabljene osi za priklopnike, kompletne, nadalje kolesna pesta z obodi in gumami, vzmeti itd., dobavljamo poceni. AUTOVERWERTUNG Rumwolf, Klagenfurt, Flatschacher Strasse 18 (Frachtenbahnhof).